

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 23 JANUARI 1918

No. 108

INHOUD

	Blz.
ONS KONINKRIJK EN JAPAN door Dr. Hendrik Muller	65
Het Mijnwezen in Nederlandsch-Indië door Dr. J. Rueb	67
Zwitsersche Kanaalontwerpen	69
Provisie-Verhooging bij Aan- en Verkoop van Effecten	70
Wetenschappelijk Onderzoek en Staatszorg	70
Voorraden van Graan, Rijst, Peulvruchten, Veevoeder en Aardappelen hier te lande	72
Index-cijfers	73
AANTEKENINGEN:	
Handelswetgeving	74
Prijsstijging in het Transportbedrijf	74
Scheepvaart na den oorlog	74
BOEKAANKONDIGING	75
INGEZONDEN STUKKEN:	
De Bouw van kleinere Schepen	75
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	76
MAANDCIJFERS:	
Productie der Kolenmijnen	76
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	77—85
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.

Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

BERICHT.

Door de „Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie" wordt het afzonderlijk in den handel gebrachte Novemhernummer van het tijdschrift dier Vereeniging, hetwelk geheel gewijd is aan eene geografische en historische beschrijving, door den heer Dr. H. Blink, van de provincie Friesland, als economisch geweest in den loop der eeuwen, zoolang de voorraad strekt, ter beschikking gesteld van onze lezers, voor den prijs van f 1,50. Zij die hiervan wenschen gebruik te maken, gelieven zich op te geven bij het Secretariaat, Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.

21 JANUARI 1918.

De eerste dagen der week was de geldmarkt nog tamelijk stijf. Nadat de vijftiende gepasseerd was en de gewone halfmaandelijksche betalingen plaats gevonden hadden, kwam er een lichte ontspanning en kon de prolongatierente $\frac{1}{2}$ pCt. terugloopen op $3\frac{1}{2}$ pCt. Particulier disconto noteerde ook deze week weder ongeveer 3 pCt. Het aanbod van geld blijft echter vrij beperkt en alleen voor call geld bestond meer aanbod dan vraag.

* * *

De wisselmarkt had de geheele week sterk te lijden van de groote storingen in het telegraaf- en telefoonverkeer. Door den buitengewonen sneeuwval van de eerste dagen der week was het draadverkeer van Amsterdam met het overige land zoo goed als gestremd en ook het buitenlandsche verkeer ondervond groote vertraging. Hierdoor was de markt zeer onzeker, vooral voor Marken en Oostenr. Kronen. De buitenlandsche vraag, die de laatste weken vooral de stemming zooveel vaster had gemaakt, was, door het steeds telaar aankomen der telegrammen, geheel uitgeschakeld en het sterke aanbod uit de provincie, welke zich geheel tot Rotterdam moest wenden, deed de koersen snel terugloopen. Zaterdag vroeg werden Marken afgedaan à 39.—, toen echter later in den ochtend eenige buitenlandsche vraag kon doorkomen, herstellde zich de koers direct belangrijk en werd weder 41.50 betaald. Heden was de stemming weder beduidend vaster, ca. 44 voor Berlijn en 28.50 voor Weenen.

ONS KONINKRIJK EN JAPAN.

—Door de ongemeene dichtheid der bevolking van Java behoort Nederlandsch-Indië, trots de leegte van Borneo, Nieuw-Guinea en ook Sumatra, geenszins tot de 'schaars bevolkte landen. Toch draagt Japan's bodem, slechts een vijfde metend van ons Aziatisch rijk, meer zielen ¹⁾. En die reeds dichte bevolking vindt in het eigen land slechts op een vijfde van den bodem voedsel en plaats; de rest ligt te hoog in het noorden of te hoog in de lucht, hapert in vruchtbaarheid en brengt hoogstens hout voort.

Wel met schoonheid maar niet met rijkdom heeft de natuur Japan begiftigd. Zeker, onze Oost-Indische Compagnie haalde er geregeld zilver vandaan, de naar den vorm benaamde „schuitjes zilver", die dan in Cambodja, Tonkin en Quinam (Annam) werden vermint en onveranderd ook in China, Voor-Indië en Perzië ons dienden ter betaling van inheemsche voortbrengselen; inzonderheid rijst voor Java, herte- en roggevellen evenals ruwe zijde voor Japan, en de lijnwaden, waarvan Hindostan toen het geheele Verre Oosten voorzag. Maar die hoeveelheden zilver

¹⁾ Japan 55 miljoen, ons Indië 48 miljoen.

waren betrekkelijk slechts gering; en het goud, dat de faam aan Japan's noorden verbond, bleek afwezig, toen onze bekwame zeevaarder Maarten Gerritsz Vries, wiens naam in een der eilandjes bij Yokohama is bewaard gebleven, het er in 1643 kwam zoeken en is ook sedert niet komen opdagen. Evenmin komen edelsteenen tegemoet aan de ongeschiktheid voor landbouw en veeteelt van vier vijfden der oppervlakte van het land; en de Japansche vrouw behoort dan ook tot de weinigen ter wereld, die geen edel metaal draagt, noch gesteenten.

De natuur dwingt dus het volk tot zuinigheid en tot inspanning. „In het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten,” geldt in de eerste plaats den Japanees. Gewerkt wordt langer dan het daglicht, de schoteltjes voor zijn voedsel schijnen voor poppen bestemd, ofschoon de reusachtige omvang van zijn worstelaars bewijst, dat zijn ras zich niet tot kleine menschen behoeft te beperken. Niettegenstaande de winter kouder nog is dan bij ons, kan hij zich slechts aan kleine bakjes vuur verwarmen of in heete baden, en tot ondergoed heeft hij het nog niet kunnen brengen. Wol schenkt zijn land bij gebrek aan weiden, te kostbaar wegens de schaarschte van het bouwland, haast niet.

Tegelijk echter staalt hem de natuur voor den strijd tegen haar zelve, door een gezond klimaat met koude winters en heete zomers, dat levenslust wekt en de traagheid weert der tropen met haar onveranderlijkheid van warmtegraad.

Daarnaast een sterke, vastbesloten regeering, geen speelbal van een wisselende stembus, van de luim der groote menigte, aan de kunst van regeeren vreemd. En tenslotte een vorstenhuis, het oudste der wereld, dat volgens de algemeen vertrouwde legende half goddelijk is van oorsprong, naast een door het onderwijs aangewakkerde blinde onderwerping aan keizer en vaderland, waaraan zelfs het leven wordt geofferd met op de lippen een glimlach.

Het is geen wonder, dat dit volk het land uitpuilt; geen wonder ook, dat het, eerst een halve eeuw aangesloten bij de overige menscheit, deze thans reeds verbluft door zijn kracht en door zijn werk. Inderdaad; heeft Japan van ons geleerd, het eerst en op allerlei gebied, zelf biedt het wederkeerig een uitermate leerrijk schouwspel.

Het eigen klimaat heeft den Japanees ongeschikt gemaakt voor den handenarbeid in de tropen; zijn lichaam voelt er zich even vreemd als het onze. Hij heeft dus eerst het oog gericht voor hen, die het eigen land nauwelijks meer kon voeden, op de half ledige en gebenedijde kust van Californië. Doch toen hun aantal aldaar iets begon te beteekenen, sloot er de overheid voor hen de deur, omdat hun lage levensstandaard dien der loonen drukte, en omdat zij het gewest voor den blanke wil bewaren. De door hen reeds aangevulde Sandwich-eilanden volstonden niet; en nu wendden zij zich tot het Aziatische vasteland, tot Korea en noordelijk China, waar een klimaat heerscht, soortgelijk aan het hunne, waar dus hun overbevolking gelegenheid vindt tot handenarbeid, waar nog plaats is en van waar veel te betrekken valt wat Japan voor zijn ontwikkeling behoeft maar niet of weinig oplevert.

Naar de tropen heeft de landverhuizende Japanees zich nooit gericht. Voordat zijn regeering in 1635 het land toegrendelde en hem verbood het te verlaten op straffe des doods, telden onze eilanden, in tegenstelling met de toen reeds talrijke Chineezzen, geen Japaneezzen dan enkele soldaten. Hetzelfde gold Manilla, zelfs Mexico. En in Cambodja werden zij wel als handelaars aangetroffen, doch slechts in onbeteekenenden getale. Het Britsche Indië heeft hen nooit dan te hooi of te gras gezien, want, gezwezen nog van het voor hen ongeschikte klimaat, is de loonstandaard er evenals bij ons nog lager dan de hunne. In ons Indische rijk wees de laatste volkstelling van hen slechts een goed duizendtal aan, en dit werd grootendeels gevormd door vrouwen, die op de minst

geachte wijze in het onderhoud van zich en dat harer ouders voorzien. Dit laatste heeft tot gevolg, dat drievierden der kinderen Nippon's in Insulinde de Buitenbezittingen bewonen; Java is reeds te vol mannen en vrouwen om hun een kans te geven.

Voor hun landverhuizers namelijk, voor hun handenarbeid. Niet echter voor de uitoefening hunner fabriekmatige nijverheid, noch voor den verkoop hunner voortbrengselen, noch voor hun scheepvaart. Krachtens onze wijze staatkunde van de open deur vinden zij bij ons de gelegenheid om hun ervaring en kennis op dit gebied om te zetten zoowel in voordeelen voor eigen zak als in werkverschaffing aan hun lagere bevolking tehuis; terwijl omgekeerd de vastlegging van hun oorlogswinsten in nieuwe ondernemingen ten onzent, past in onze staatkunde om het vreemde kapitaal in Indië welkom te heeten.

Onze kolonie verkeert nog in den gelukkigen toestand van te kunnen leven door haar landbouw. Ten gevolge van de bewonderenswaardige, ver vooruitziende wetgeving op landbouwgebied in de dagen toen ten onzent de koloniale staatkunde nog de haar toekomstige plaats in de eerste rij innam, geeft zelfs op het overvol geworden Java de landbouw aan elk een levensonderhoud. Sedert Poot weten wij, dat het leven des gerusten landmans genoeglijk henenrolt, in scherpe tegenstelling met het bestaan van den fabrieksarbeider en diens daardoor gekweekte gezindheid. Japan echter was wel genoodzaakt zich op de nijverheid te werpen. Krachtens ongemeen lage loonen, eindelooze werktijden en dwangmaatregelen, heeft het zich door lage prijzen toegang verschaft tot vreemde markten. Zoo voorzag het bijvoorbeeld reeds tien jaar geleden zelfs de Kaffers in Zuid-Afrika van gebreide kleedingstukken. In den aanvang kon van zijn fabrieksuitvoer hetzelfde getuigenis worden gegeven als waarmede een Duitsche professor, naar aanleiding der wereldtentoonstelling van Philadelphia, de voortbrengselen zijner landgenooten bestempelde: „billig und schlecht”. Maar evenals noch het een, noch het ander meer van toepassing is op de Duitsche nijverheid, is ook de Japansche met reuzenschreden vooruitgegaan. Was de Japansche handelsvloot zes en vijf jaren geleden nog ongeveer van gelijken omvang als de onze, verleden jaar had zij zich reeds verdubbeld. Niet aan banden gelegd door dwingende werklieden-vereeningen en veeleischende scheeps-officieren, mag Japan er op rekenen, een der groote zeevarende mogendheden te worden der wereld.

Ten eenenmale hebben zich de wederzijdsche verhoudingen gewijzigd. Nog niet vele jaren geleden berustte de handel der Westerlingen met Japan in hoofdzaak op hun invoeren aldaar van fabriekmatige goederen, en nog in mijn jeugd bood de Japansche regeering aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij het monopolie aan voor den uitvoer van rijst. Thans komt Japan aan rijst te kort en levert het fabriekswaren aan de koloniën van zijn vroegere leveranciers, eerlang aan dezen zelve. De geschiedenis onzer handelskantoren in Japan, nadat dit was opengegaan en ons monopolie vervallen, vertoont een reeks mislukkingen, ofschoon het meer dan één daar gevestigden landgenoot niet ontbroken heeft aan bekwaamheid en ondernemingsgeest. Zooveel mogelijk tracht de Japanees anderen te weren in zijn eigen land van de plaats, die hij er zelf kan bekleeden, en niet langer kan het zwaartepunt onzer economische betrekkingen met het Land van de Rijzende Zon gezocht worden in uitvoer onzer eigen nijverheid daarheen en op richting van handelshuizen aldaar met dit vooropstaande doel. Nog vermag de Europeaan geen grondeigendom in Japan te verwerven. En terwijl onlangs de kustvaart in Nederlandsch-Indië voor alle vlaggen is opengesteld, dus ook voor de Japansche, heeft onze regeering weder verzuimd om wederkeerigheid te bedingen. Het zwaartepunt zal voortaan liggen in ons Indië, het verkeer daarmede, den handel in de wederzijdsche voortbrengselen. Kennis van ons Aziatisch rijk behoort dan ook bij onze vertegenwoordigers in

Japan op den voorgrond te staan. Een verkeer moet worden verwacht, veel grooter dan het ooit geweest is, zelfs gedurende de bloeiendste jaren van de Oost-Indische Compagnie.

Aldus zullen oude banden, een halve eeuw lang slap neerhangend, opnieuw worden aangetrokken. Japan ontving zijn beschaving, al ontwikkelde het die zelfstandig, van China, en daar staat op den voorgrond de vereering der vaderen, hunner zeden en voorliefden. Aldus ook bij den Japannees. Zijn geschiedboeken leeren hem, dat hij door het Hollandsche venster de wereld buiten hem heeft aanschouwd, meer dan twee eeuwen lang, en dat zijn eerste stoomschip hem werd geschonken door onzen koning, zijn eerste Europeesche ziekenhuis door een Nederlandschen geneesheer, zijn eerste westersche kennis door onze landgenooten en in onze taal. Onrecht onzerzijds kunnen die annalen niet vermelden, evenmin zelfs onwelwillendheid. En zal niet het streven om Indië nog weerbaarder te maken, waarvoor het zelfs een ontroerende afvaardiging naar het moederland veil had, bij den Japanner, die voor zijn vaderland alles over heeft, weerklank vinden, omdat het immers bedoelt de onzijdigheid te handhaven tegenover elkeen, opdat de kolonie blijve in de vertrouwde handen van den ervaren Nederlandschen kolonialen bestuurder, den rechthebber sedert eeuwen, die in tegenstelling met de Franschen, Duitschers en zelfs Engelschen van geen bevoorrechtiging wil weten en het land openstelt, waar er maar plaats is, voor wie er arbeiden wil overeenkomstig de wet?

Zoo werken verleden en toekomst samen om kolonie en keizerrijk, beide groot geworden en beide in volen bloei, de handen te doen ineen slaan, nader elkander te leeren kennen, te vermijden wat noodeloos kwetst en integendeel, tot wederzijdsch behagen en voordeel voor wetenschap en handel, voor geest en beurs, dikke vrienden te worden.

Tot aankweeking van deze gevoelens is thans hier de zoogenaamde Japansche Commissie opgericht, bestaande uit mannen, die meerendeels Japan kennen en er allen hun aandacht of zelfs geheele werkzaamheid aan hebben gewijd. Naar buiten zal niet steeds van hun pogingen blijken, en zij beseft, slechts eenig materiaal te kunnen aanbrengen en ineenzetten voor het gebouw. De tijd, de ontwikkeling, de goede wil wederzijds en ervaring moeten het laatste voltooiën. Moge haar streven weerklank vinden in breeden kring!

Dr. HENDRIK MULLER.

's-Gravenhage, 11 Januari 1918.

HET MIJNWEZEN IN NEDERLANDSCH-INDIE

Bij de bespreking in de „N. R. C.” werd de aanhangige Indische begrooting een der meest onbeteeke-nende genoemd, zoowel omdat zij bijna geen enkelen nieuwen maatregel brengt van eenigszins ingrijpenden of wel opvallenden aard, als omdat zij niet veel meer geeft dan een aanduiding van posten, zonder dat de Regeering daarmede veel van haar politiek bloot legt. Toch wil ik de aandacht vragen voor een bij deze begrooting voorgestelden maatregel van zeer ingrijpenden aard, die aan de aandacht van den overzichtschrjver schijnt ontsnapt te zijn. Bedoeld is de z.g. reorganisatie van het Mijnwezen.

Geldt de belangstelling hier te lande in de eerste plaats de uit den mijnbouw verkregen resultaten, de organisatie van de Staatsbemoeyenis ten dezen heeft daarop te grooten invloed, dan dat zij niet op zich zelf eenige aandacht zou verdienen. Deze organisatie dateert van het midden der vorige eeuw. Na een voorloopige regeling bij G. B. van 3 Juni 1852 kwam in 1873 de in hoofdzaak nu nog geldende tot stand. Volgens het K. B. van 31 December 1873 omvat de dienst van het Mijnwezen: 1°. de leiding en waar noodig het beheer van 's Gouvernements ontginningen; 2°. toezicht in het belang van de algemeene veiligheid en van den fiscus; 3°. den dienst van het grondpeilwezen; 4°. die werkzaamheden, welke in het alge-

meen tot een opsporingsdienst behooren. Aan de sindsdien zoo op den voorgrond getreden quaesties van concessiewezen en mijnbouwpolitiek werd nog geen aandacht gewijd.

Lang vóór 1850 bestond reeds het tinbedrijf op Banka. Het stond onder leiding van den Resident en werd onder hem door administrateurs, in den regel zonder technische vorming, beheerd. De z.g. Gouvernementeexploitatie bestond voornamelijk in het welwillend tegen relatief lagen prijs in ontvangst nemen van het tin, dat door de Chineezers op eigen risico werd gewonnen. De rijke, eenvoudig te bewerken afzettingen, lieten daarbij voor beide partijen voldoende winst. Toen echter de ontginning der armere terreinen ook het bezigen van meer moderne winningsmethoden noodig maakte, werd de bemoeyenis der mijn-ingenieurs, in den aanvang niet belangrijk, succesievelijk uitgebreid. Dit gaf aanleiding tot moeilijkheden met het Gewestelijk Bestuur, waaraan eerst een eind kwam door de benoeming van een mijn-ingenieur tot Resident van Banka. Nadat onder diens leiding het bedrijf op meer moderne leest was geschied, werden in 1912 de functies van Resident van Banka en Chef der tinwinning definitief gescheiden. Het Bankabedrijf bleef zelfstandig en ressorteerde direct onder den Directeur van de Gouvernementsbedrijven. Wij zien zoo het zonderlinge en alleen uit de geschiedenis te verklaren feit bestendigd, dat, terwijl de instructie van 1873 stelt, dat de dienst van het Mijnwezen omvat de leiding en waar noodig het beheer van 's Gouvernements ontginningen, de verreweg belangrijkste ontginning nooit deel van het Mijnwezen heeft uitgemaakt. De onderlinge band bestond vrijwel alleen daarin, dat de ingenieurs van het Bankabedrijf deel uitmaakten van en gerecruteerd werden uit het corps van het Mijnwezen, waarin sinds 1863 de mijn-ingenieurs vereenigd waren.

Ook de koolontginning heeft steeds een van het Mijnwezen vrijwel onafhankelijk bestaan geleid, waartoe de aanleiding moet gezocht worden in het nauwe verband, dat bestaat tusschen de Ombilin-ontginning en den aanleg en de exploitatie van den Sumatra-spoorweg, waarmede niet gezegd wil zijn, dat in deze aanleiding een afdoend argument voor de scheiding zou liggen. Waar nu de spoorweg zijn reden van bestaan in de eerste plaats aan de mijn blijkt te danken en het spoorwegbedrijf zich dus aan de exploitatie van de mijn heeft aan te passen, is het niet duidelijk waarom ook dit bedrijf niet evengoed als Banka overeenkomstig de instructie van '73 onder het Mijnwezen zou kunnen worden gebracht.

Bij den aankoop der calamiteuze Poeloe Laoet-mijn is ook aan dit bedrijf een zelfstandige plaats ingeruimd. Het zich ontwikkelende zilvergoudbedrijf in Benkoelen daarentegen ressorteert nog onder het Mijnwezen.

Het Mijnwezen zelf, aanvankelijk onderdeel van het Departement van Burgerlijke Openbare Werken voerde sinds 1866 onder het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid een vrijwel zelfstandig bestaan. Het bezwaar bestond, dat tusschen de centrale Regeering en den Chef van het Mijnwezen, als hoogste deskundige ambtenaar haar aangewezen adviseur op mijnbouwgebied, ingeschakeld was de niet-deskundige Directeur van O. E. & N., doch eensdeels werd deze niet-deskundigheid door een ieder, in de eerste plaats door de betreffende dignitarissen zelve, erkend, anderzijds werd aan dit bezwaar tegemoet gekomen, doordat de Chef van het Mijnwezen het recht bezat zich direct tot den Gouverneur-Generaal te richten. In dezen toestand kwam zeer belangrijke wijziging, toen met 1 Januari 1908 de dienst van het Mijnwezen onder het nieuwopgerichte Departement van Gouvernementsbedrijven werd gebracht.

De ontevredenheid over den gang van zaken bij vrijwel alle gouvernementsbedrijven was aanleiding, dat op 17 Januari 1907 door den toenmaligen Minister van Koloniën, Mr. D. Fock, een ontwerp van wet werd ingediend, ten doel hebbende de oprichting

van een afzonderlijk Departement. Blijkens de memorie van toelichting moest de minder goede gang van zaken ongetwijfeld worden toegeschreven aan de rangschikking der bedrijven onder zeer uiteenlopende Departementen van Algemeen Bestuur. Het was de bedoeling om bij scherpe contrôle op de samen te brengen bedrijven — vooral ook wat aangaat hunne commercieele boekhouding — en bij verstandige hoofdleiding in industriële richting, aan de directe bedrijfsleiders een groote mate van zelfstandigheid te geven. In het nieuwe Departement werden verenigd: post, telegrafie, telefonie en postspaarbank; de fabriek der opiumregie; het mijnwezen in het algemeen; steenkolen; zout; tin; de landsdrukkerij. De bedoeling zat voor en is ook uitgevoerd om ten spoedigste ook de spoor- en tramwegen onder het departement te brengen, dat sindsdien nog is uitgebreid met het autovervoer en den dienst van het waterkrachts- en electriciteitswezen.

Voor al deze takken van dienst werd blijkens de memorie van toelichting gemeend, dat de centrale technisch-industriële leiding gelijksoortige kundigheden vereischte. De juistheid van deze meening werd en, n. h. v. volkomen terecht, in het Voorloopig Verslag ernstig in twijfel getrokken, onder toevoeging, dat men de voorgestelde samenvoeging even zonderling vond als de bestaande, die dan toch nog het voordeel had een „historisch geworden“ te zijn. Daarnaast vond de opneming van het toenmalige Mijnwezen, dat in geen enkel opzicht als een bedrijf te beschouwen is, bij verschillende leden ernstige bedenking. Op dit laatste bezwaar was de Minister reeds vooruitgelopen door het volkomen juiste betoog, dat de nauwe aanraking, welke behoort te bestaan tusschen het geologisch-mijnbouwkundig onderzoek, het mijntoezicht en de gouvernementen-mijnbedrijven, alsmede het feit, dat het personeel van deze takken van dienst uit één corps moest worden gerecruteerd, het noodzakelijk maakten, het z.g. Mijnwezen en de Staatsmijnbedrijven onder één Departement samen te houden. Zijnerzijds werd echter over het hoofd gezien, dat deze nauwe aanraking, welke tusschen de bedrijven en het Mijnwezen behoort te bestaan, in werkelijkheid niet aanwezig was en door de nieuwe organisatie ook niet in het leven werd geroepen.

De geprojecteerde samenvoeging van de verschillende takken van dienst werd door den Minister nader verdedigd op grond, dat de overeenkomst onderling, wat betreft de eischen, aan de gemeenschappelijke hoofdleiding te stellen, toch grooter was dan tusschen de verschillende takken, ieder voor zich, en ook gold ten aanzien van het Departement, waarbij zij tot nu toe waren ondergebracht. Het komt ons voor, dat hierbij er niet voldoende rekening mede gehouden is, dat de vérgaande specialiseering der techniek er toe geleid heeft, dat de verschillen tusschen de kundigheden, die b.v. een civiel en een mijningenieur zich hebben eigen te maken, zoo groot zijn geworden, dat men gerust hen als leek op elkanders gebied kan beschouwen. Het gevaar is daarbij allerminst denkbeeldig, dat het publiek hen — en ook ieder van hen zichzelf — op grond van de z.g. gemeenschappelijke technische opleiding en wellicht eenige practijk, die zij daarna hadden, wél op het gebied van den ander tot oordeelen bevoegd zal wanen. De in het Voorloopig Verslag geuite vrees, dat van de centrale hoofdleiding ongewenschte inbreuk te duchten zou zijn op de door allen als noodzakelijk op den voorgrond gestelde zelfstandigheid der bedrijfschefs, moet dan ook niet ongemotiveerd worden geacht. Door den Minister werd nogmaals op de noodzakelijkheid gewezen, dat alle mijningenieurs onder één hoofdleiding zouden blijven staan, die hunne qualiteiten als zoodanig kan beoordeelen, wat bereikt werd doordat de functie van Chef van het Mijnwezen behouden bleef. De aandacht werd daarbij gevestigd op de bezwaren, verbonden aan verdere splitsing van het toch reeds kleine corps.

Het wetsontwerp werd ten slotte zonder hoofde-

lijke stemming aangenomen, al bleken verschillende sprekers zeer sceptisch gestemd aangaande de te verwachten resultaten. Men kan moeilijk zeggen, dat deze sprekers niet door den verderen gang van zaken volkomen in het gelijk zijn gesteld. De basis, waarop de nieuwe organisatie rusten moest, was het geven van een industriëel-technische hoofdleiding aan de verschillende, onder zelfstandige chefs staande, bedrijven, door tusschenkomst van technische afdelingschefs. Desondanks vormde zich al spoedig binnen het Departement als het ware een verkleinde uitgave van de Algemeene Secretarie. Dit niet-technische element behoeft blijkens de aanhangige begrooting nog verdere definitieve versterking, waar het den Directeur onmogelijk blijkt alles wat hij uit noodzaak, dan wel uit vrijen wil, tot zich getrokken heeft, ook zelf werkelijk af te doen. Dat daardoor de algemeen industriëel-technische hoofdleiding niet tot haar recht kan komen, ligt voor de hand. Gaat men de verkregen resultaten na, dan moet de uitspraak van den civielingenieur Wellenstein in „De Indische Gids“ van December 1916 onderschreven worden, dat „alles bleef bij het oude of nagenoeg bij het oude.“ De spoorwegen, wier aansluiting door hunne reorganisatie werd vertraagd, bevinden zich opnieuw in reorganisatie, de post ondervindt nog steeds critiek, al moet met dankbaarheid verbetering worden geconstateerd, de Ombilinmijn blijft in geregelden, zij het langzamen, opbloei, Banka draagt onder krachtige plaatselijke leiding nog steeds in zeer belangrijke mate bij in de kosten der Indische huishouding, de exploratie naar gangen zal echter eerst nu beginnen, terwijl ten slotte de toestanden in het eigenlijke Mijnwezen, beroofd van direct contact met de Regeering, onhoudbaar zijn geworden. Het zou zeker onjuist zijn dit laatste uitsluitend te wijten aan de omstandigheid, dat het Mijnwezen onder het nieuwe Departement werd gebracht; ook andere, geheel van het Mijnwezen onafhankelijke, factoren werkten mede, doch erkend moet worden, dat sindsdien de ook vroeger wel gehoorde klachten in kracht en algemeenheid zijn aangegroeid. Van een reorganisatie van dezen tak van dienst en van een nauwe aansluiting tot de gouvernementen-mijnbedrijven — motief voor het onderbrengen bij het nieuwe departement — was tot heden niets bemerkbaar. Van een van het departement uitgaande mijnbouwpolitiek, leiding gevende aan de zich te dien aanzien in de latere jaren wijzigende opvattingen, is evenmin quaestie. De mijnordonnantie, algemeen beschouwd als de bron van veel kwaads en den Minister een doorn in het oog, bleef ongewijzigd. Aangaande het eerste wetsontwerp Djambi moest de Minister verklaren, dat hij niet anders dan noodgedwongen de verdediging op zich had genomen. De memorie van toelichting bij het wetsontwerp tot verlenging der Billiton-concessie kon den toets der meest gematigde technische critiek niet doorstaan. Een nieuw ontwerp wijziging Mijnwet vindt aan alle zijden bestrijding op grond van technische onuitvoerbaarheid. De particuliere mijnbouw werd door verschillende maatregelen van twijfelachtige rechtvaardigheid practisch onmogelijk gemaakt. De Staat komt evenmin tot resultaten.

Geen wonder, dat, waar het Departement van Gouvernementenbedrijven ten eenenmale onmachtig is gebleken om de reorganisatie van de verschillende diensten, waartoe het werd opgericht, ook door te voeren, vele stemmen opgaan om een ingrijpende reorganisatie van het Departement ter hand te nemen, waar toch in de eerste plaats de fouten in de organisatie zelf, moeten worden gezocht. Het eerst werd hierop ongeveer gelijktijdig aangedrongen door Wellenstein in „De Indische Gids“ en door Vermaes in „De Ingenieur“ in December 1916; ondergeteekende sloot zich hierbij aan in hetzelfde weekblad; een zéér belangrijke publicatie van den mijningenieur A. C. de Jongh verscheen in de „Koloniale Studiën“; ten slotte stelde de tegenwoordige Chef van het Mijnwezen in een uitvoerig artikel in „De Ingenieur“ van 3 November

11., in volkomen overeenstemming met de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp Fock, nadrukkelijk op den voorgrond, dat het Mijnwezen in zijn vollen omvang — Staatsmijnbedrijven inbegrepen — een natuurlijke eenheid is, die als zoodanig, onder mijnbouwkundige hoofdleiding, een plaats behoort in te nemen in de algemeene bestuursorganisatie. Dit denkbeeld vormt ook de basis der vroegere publicaties en vond tot heden nergens bestrijding.

Of men nu zich dit beginsel het beste toegepast denkt door het stichten van een afzonderlijk Departement van het Mijnwezen, of dat de voorkeur moet gegeven worden aan het vormen van een zeer zelfstandige afdeling binnen het tegenwoordige Departement (met recht van direct contact met de Regeering), dan wel, dat men de aanlokkelijke oplossing wil volgen, door Ir. A. C. de Jongh voorgesteld, waarbij door nieuwe verkaveling de oude departementen van Gouvernementsbedrijven, van B.O.W. en van Landbouw, Nijverheid en Handel vervangen worden door drie nieuwe van Landbouw, van Mijnbouw en Nijverheid en als derde van Verkeer, is quaestie van nader zorg, mits slechts het vooropgestelde principe volledig tot uiting wordt gebracht. In mijnbouw-technische kringen is men algemeen van meening, dat aan de verwaarloozing van dit principe in belangrijke mate de schuld ligt van de huidige onhoudbare toestanden en vooral ook, dat door het niet in acht nemen van dit grondbeginsel thans meer dan genoeg tijd en geld te loor zijn gegaan.

De bij de begroting 1918 voorgestelde regeling gaat recht tegen dit principe in. Met blijkbaar geheel voorbijgaan van het advies van den z.g. zelfstandigen Chef van het Mijnwezen, wordt voorgesteld dezen dienst verder te splitsen in twee geheel van elkander onafhankelijke takken, beide direct ressorteërend onder den Directeur van Gouvernementsbedrijven en zijne volgens dezelfde begroting uit te breiden niet-technische secretarie. Het ambt van Chef van het Mijnwezen komt daarbij te vervallen, zoodat het corps mijnningenieurs nu uiteenvalt in kleine groepen, de fout, waartegen Minister Fock uitdrukkelijk waarschuwde. Ter motiveering van het voorstel wordt aangevoerd, dat een mijnningénieur niet in staat zou zijn tegelijk den opsporingsdienst en de overige werkzaamheden te beheerschen. Men ziet er daarentegen geen bezwaar in, dat deze taak nu ook nog toevalt aan den reeds met werkzaamheden overladen Directeur, die bovendien niet mijnningénieur is. Van het richting geven aan de mijnbouwpolitiek wordt niet gesproken. Blijkbaar blijft ook deze bij uitstek gewichtige taak aan Directeur en Secretarie overgelaten. Dat de voorgestelde reorganisatie gepaard gaat met een belangrijke „positieverbetering” van verschillende hoofdamttenaren, een gebruik, waartegen reeds G.-G. Idenburg stelling nam, strekt zeker niet tot aanbeveling.

Dr. J. RUEB c. m. i.

ZWITSERSCHE KANAALONTWERPEN.

Door zijne ligging is Zwitserland in buitengewone mate op het buitenland aangewezen om de voedingsmiddelen voor de bevolking en de grondstoffen voor zijne industrie te verkrijgen. De Zwitsersche nijverheid werkt met hoogere exploitatiekosten dan eenig ander economisch gebied ter wereld; de voornaamste bedrijven verwerken dure grondstoffen en vervaardigen artikelen van hooge waarde. Het grootste gedeelte der grondstoffen komt van overzee; van de bewerkte producten gaat in normale tijden 40 pCt. naar de vier naburige landen, terwijl 30 pCt. weder buiten Europa wordt verzonden. Steenkolen moet Zwitserland zoo goed als geheel uit het buitenland betrekken. Volgens de statistiek werd aan brandstoffen in 1913 totaal 3,3 miljoen ton ingevoerd. Op de nationale tentoonstelling te Bern in 1914 gehouden, werd aanschouwelijk voorgesteld, dat deze hoeveelheid, wanneer zij in een zending werd ingevoerd, een 2700 K.M. langen goederentrein zou noodig hebben.

Het is daarom begrijpelijk, dat de algemeene wensch in Zwitserland gaat naar een goedkoop vervoer, en naar goedkope verbindingen met het buitenland en voornamelijk met de zee, voor de transporten van de grondstoffen. In velerlei richting heeft men daarvoor gewerkt en, gelijk wij in ons vorig artikel ¹⁾ hebben medegedeeld, thans heeft de Zwitsersche regeering het oogenblik gekomen geacht, om de bevordering van het binnenscheepvaartverkeer ter hand te nemen.

Het is ook voor ons land van belang kennis te nemen van de verschillende plannen, die in een stadium van ernstige voorbereiding zijn. De memorie, welke de Bondsraad hierover heeft opgesteld, geeft ons aanleiding, die plannen in het kort weer te geven.

Wat den Rijn betreft, is de stroom door reguleeringen tot Straatsburg voor schepen van 1800 ton bevaarbaar, deze schepen van 85 M. lengte en 11 M. breedte, zullen na voltooiing van de reguleering op het stuk Straatsburg-Zwitsersche grens kunnen komen tot Bazel. Vóór de uitvoering dezer verbeteringen bedroeg in 1906 het verkeer van Straatsburg 635.389 ton, na de voltooiing van een gedeelte der reguleering in 1913 reeds 1.988.000 ton.

Voor het riviervak Bazel-Konstanz werd tusschen Zwitserland en Baden in 1911 overeengekomen, dat een internationale prijsvraag voor een plan zou worden uitgeschreven. De prijsvraag is in 1913 uitgeschreven, de termijn van inlevering werd tengevolge van den oorlog voor onbepaalde tijd uitgesteld. Een internationale commissie is voorts ingesteld tot onderzoek van de technische en economische zijde van de vraag betreffende de afwatering.

Ofschoon de rapporten dezer commissie nog niet gereed zijn, kan nu reeds met zekerheid worden aangenomen, dat Zwitserland een groot belang heeft bij de verbeteringen van den Rijn tot Konstanz; tot het bijdragen in de kosten daarvan is Zwitserland dan ook zeker bereid. Het groothertogdom Baden heeft als eisch van zijne medewerking aan de verbetering van de vaargeul van den Rijn tot Bazel gesteld, dat de Rijn tot aan het meer van Konstanz bevaarbaar wordt gemaakt. Bij deze uitbreiding schijnt het werk ook te kunnen rekenen op den steun van alle Deutsche staten.

Minder zeker is de verbinding van het meer van Genève met de Middellandsche Zee door de Rhône. In Frankrijk werd deze waterweg voor schepen van 600 ton van Marseille tot Lyon verbeterd. De scheepvaart van Genève naar Lyon is afhankelijk van de totstandkoming van een electricische centrale bij Génissiat, waardoor het verval van de Rhône kan worden overwonnen. Deze zeer groote fabriek, die 325.000 P.K. zal moeten leveren, is nog pas ontworpen, een beslissing is nog niet genomen. De kosten van de bevaarbaar-making van de Rhône tot zee worden op 28 miljoen francs geschat.

In Italië is de staat sedert de wet-Bertolini (2 Januari 1910) verplicht voor de herstelling van bestaande waterwegen te zorgen. Voor nieuwe vaarwegen kunnen op initiatief van belanghebbende gemeenten concessies worden gegeven; de kosten moeten door den staat, provincies en gemeenten in verhouding van $\frac{1}{3}$ voor den staat en $\frac{2}{3}$ voor de provincies en gemeenten gedragen worden. Kunnen deze laatste de kosten niet uit eigen middelen betalen, dan hebben zij het recht scheepvaart-rechten te heffen.

Overeenkomstig deze algemeene principes is den 8en April 1915 tot een uitgave van 9 miljoen besloten voor den aanleg van een kanaal tusschen Venetië en de Po via Brondolo en ten vorigen jare (6 Maart 1917) is een wetsontwerp zonder gedachtenwisseling aangenomen, waarbij aan Milaan de concessie wordt verleend tot den aanleg van een kanaal van Milaan tot aan den mond van de Adda voor schepen van 600 ton. De kosten daarvan worden geraamd op 45 miljoen. Dit kanaal zal een gedeelte uitmaken van het groote, dat ten slotte Milaan met Venetië zal

¹⁾ Binnenscheepvaart in Zwitserland E.-S.B., No. 107 blz. 51.

verbinden. In de toekomst wordt dan nog gedacht aan een verbinding van dit nieuwe kanaal met Lan-gerssee en Locarus.

Voor de verbinding van den Rijn met Zürich zijn twee oplossingen voorgesteld, de eene langs de Lim-mat en de andere langs de gekanaliseerde Glatt.

Eveneens zal Luzern aan den Rijn worden aange-sloten, hetzij door de Reuss of langs de Lorze en het meer van Zug met een verbindingskanaal tusschen dit meer en de Vierwaldstättersee. De afstand van Basel-Flüelen via Luzern zou bedragen 181 K.M., over het meer van Zug en Küssnacht ongeveer 173 K.M., terwijl de lengte van den spoorweg 148 K.M. bedraagt.

Ten slotte, om slechts melding te maken van de allergewichtigste projecten, wordt er ernstig aange-stuurd op de verbinding van den Rijn met de Jura-meren en de Rhône. De kosten van een vaarwater voor schepen van 600 ton worden geschat op 98,6 mil-lionen francs.

Men ziet in het voorafgaande nog veel gesproken over plannen, en zeker hebben verschillende een bij-zondere nationale beteekenis, de Zwitsersche regee-ring is er intusschen niet blind voor, dat de uitvoe-ring van al deze plannen zeer groote eischen aan de schatkist zou stellen en daarom besluit zij hare memorie met de verzuchting, dat ook voor een buitengewoon nuttig werk de staat slechts die offers kan brengen, die in verhouding tot zijne middelen staan.

Het zal daardoor nog wel den tijd hebben, voordat onze binnenschepen naar Venetië of Marseille zullen varen. K.

PROVISIE-VERHOOGING BIJ AAN- EN VERKOOP VAN EFFECTEN.

In hare vergadering van 10 Januari heeft de Ver-eeniging voor den Effectenhandel tot eene provisie-verhooging bij aan- en verkoop van effecten besloten. Deze is 15 Januari reeds ingegaan.

Wij laten hier het nieuwe tarief volgen:

A. Voor fondsen beneden 25 %.					
	Nieuw Tarief	Oud Tarief	over de nominale waarde	Ver- meer- dering	
I. Voor de provinciale commissonnairs ..	3/4 ‰	1/2 ‰			50 %
II. Voor particulieren, die in de Amster- damsche inkomsten- belasting zijn aange- slagen en voor te Amsterdamgevestig- de vennootschappen	1 ‰	1/16 %	over de nominale waarde	60 %	
III. Voor anderen.....	2 ‰	1/8 %			60 %
B. Voor fondsen van 25 % tot en met 105 %.					
Rubriek I	1 ‰	1/16 %	over de nominale waarde	60 %	
„ II	2 ‰	1/8 %			60 %
„ III	3 ‰	3/16 %			60 %

C. Voor fondsen boven 105 %.

Hiervoor gelden dezelfde provisies als voor B, doch thans berekend over de reële waarde.

In verband met een door den Provincialen Bond geuiten wensch is tegelijkertijd de provisie bij aan- en verkoop van claims tot de helft teruggebracht. Het oude tarief was inderdaad buitensporig hoog.

Wat overigens de verhooging der effectenprovisie betreft, de tijd zal moeten leeren in hoeverre hierin juist gehandeld is. Op zichzelf is eene verhooging niet onbillijk. De stijging der onkosten, die in het effectenbedrijf hoofdzakelijk uit salarissen bestaan, is zeer groot. Nu wordt in de hooge provisie voor coupons met formaliteiten wel eenige compensatie gevonden, maar juist de formaliteiten vereischen ook weer extra-personeel.

De commissonnairs in effecten bezitten door hun-ne organisatie in drie vereenigingen een feitelijk

monopolie, en tegen eene tariefverhooging kan het publiek dan ook niet veel doen. In Engeland is bij eene dergelijke gelegenheid door een der groote bladen beproefd een handel in effecten buiten de organisa-ties om in het leven te roepen; deze poging is echter mislukt. Wij gelooven, dat ook in Nederland zulk eene actie weinig kans van slagen zou bieden. Wenschen echter de commissonnairs al te veel naar zich toe te halen, dan zou dit wel eene vermindering van den omzet tengevolge kunnen hebben. Reeds thans wordt dit ten aanzien der lichte shares gevreesd. Bij aan-koop van een fonds, dat 4 pCt. genoteerd staat, be-haalt een particulier, niet-Amsterdammer, eerst bij eene rijzing tot 4 1/16 pCt. winst. Nu achten wij het eer een voordeel, wanneer het gedobbel in non-valeurs afneemt, maar het feit op zichzelf duidt aan, dat tarief-verhooging (zoals trouwens bij elk monopolie), vrij spoedig hare limiet bereikt.

De onderhavige zal, naar wij gelooven, den effec-tenhandelaren voordeel aanbrenge. Temeer klemt dit, wanneer men overweegt, dat de verhooging fei-telijk meer bedraagt dan de bovenaangegeven percen-tages. Het sterkst komt dit uit bij orders voor corres-pondenten.

Onder het oude tarief ontving de Amsterdamsche
commissonnair per f 1000,—..... f 0,622

Hiervan ging af:

de courtage voor den hoekman (welke steeds weer betaald moet worden)	f 0,25
de provisie van den kassier, stel....	„ 0,10
	„ 0,35
zodat netto overbleef.....	<u>f 0,272</u>

Onder het vigeerende tarief ontvangt het Amster-
damsche huis f 1,—

te verminderen met f 0,372

voor den hoekman en met „ 0,11

voor den kassier (de Kasvereeniging
en de Ontvang- en Betaalkas heffen
sinds 1 Jan. 1918 10 % toeslag. De
Associatie-Cassa is altijd duurder
geweest).

	„ 0,482
zodat netto.....	<u>f 0,512</u>

resteert, of 87 % meer dan vroeger.

De tariefwijziging oefent ook invloed uit op de uit-keering, welke door emissiehuizen bij toewijzingen wordt verleend. Bedroeg deze tot dusverre bijkans zonder uitzondering 1/2 pCt., thans zullen de emissie-huizen 3 ‰ moeten uitkeeren, willen de commisson-nairs niet volgens het reglement genoodzaakt zijn hunne cliënteel eene suppletoire provisie te bereke-nen. De Ned.-Ind. Handelsbank heeft het voorbeeld gegeven door over het toegewezen bedrag 3 ‰ effec-tief uit te keeren. Ook bij de emissie van de 5 pCt. obligatics der Int. Crediet- en Handelsverg. „Rotter-dam” wordt 3 ‰ vergoed. Voor staatsleeningen zal wel eene speciale regeling gemaakt moeten worden; het is niet aan te nemen, dat de staat meer dan 1/4 pCt. provisie zal uitkeeren (bij de jongste leening werd slechts 3/16 pCt. vergoed) en dan zouden de commis-sionnairs bij strenge handhaving van het reglement kunnen constateeren, dat de particulieren direct gin-gen inschrijven. L.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN STAATSZORG.

Tot datgene, tot welks totstandkoming deze oorlog in hooge mate medegewerkt heeft, behoort wel de op-richting in Frankrijk van een staatslaboratorium, waar wetenschappelijke onderzoekingen ten behoeve der industrie zullen geschieden, een instituut, dat vooral opgericht werd op aandringen der Académie des Sciences. Door de instelling van dit instituut ging men in Frankrijk een schrede verder op den weg van coöperatie van techniek en wetenschap, een samenwerking, die in Duitschland getoond had voor een bloeiende industrie onmisbaar te zijn en waarbij

de „Forschungsinstitute” een niet onbelangrijke rol vervullen.

Een twintigtal jaren geleden vestigde onze groote Nederlandsche chemicus Van 't Hoff in zijn openingsrede van het Natuur- en Geneeskundig Congres de aandacht op artikel 192 van onze Grondwet: „Onderwijs is een voorwerp van voortdurende staatszorg” en hij vroeg zich af of het niet moest luiden: „Onderwijs en onderzoek zijn voorwerpen van staatszorg”¹⁾. Van 't Hoff wenschte toen het feit onder de oogen te brengen, dat vele geleerden, die aan een universiteit verbonden zijn, te veel van hun tijd moeten geven aan doceeren, administratieve besloemingen, terwijl hun te weinig tijd beschikbaar blijft voor het doen van onderzoekingen, iets wat thans door de vermeerdering der universitaire studie nog in hoogere mate het geval is. Dit bezwaar voelde Napoleon reeds, toen de bekende physicus Volta ontslag vroeg als hoogleeraar aan de universiteit te Pavia en toen antwoordde: „Si ses fonctions de professeur le fatiguent, il faut les réduire. Qu'il ait, si l'on le veut, ne faire qu'une leçon par an.”

De indigosynthese van Bayer, die een belangrijke industrie in het leven riep, de Röntgenstralen, die èn voor techniek èn voor de lijdende menscheit een thans moeilijk te missen hulpmiddel zouden zijn, de ionentheorie, door Svante Arrhenius opgesteld, die met onderzoekingen van Nernst, Van 't Hoff en Ostwald de chemische industrie, in het bijzonder de electro-chemische, tot grooten opbloei gebracht hebben, de Hertzschgolven, die Marconi tot grondslag voor zijn draadloze telegrafie gediend hebben, zijn slechts enkele voorbeelden van de vele wetenschappelijke waarnemingen, verricht in een laboratorium, die groote practische beteekenis verkregen hebben.

Welke „Forschungsinstitute” vinden we nu in het buitenland? Richtten we onzen blik allereerst naar Duitsland. Daar werd ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan der Berlijnsche universiteit in 1910 besloten tot oprichting der Kaiser-Wilhelmstiftung te Dahlem bij Berlijn. Deze instelling dankte haar oprichting aan èn staats- èn aan particuliere medewerking. De Staat had het bouwterrein beschikbaar gesteld, terwijl vooral de „Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften” en de „Verein Chemische Reichsanstalt” de oprichting van het instituut financieel mogelijk gemaakt hadden, terwijl het zeer zeker niet onvermeld mag blijven, dat de Duitse Keizer een groote belangstelling voor het plan toonde, hetgeen de zaak zeer ten goede kwam. De „Verein Chemische Reichsanstalt” was enkele jaren geleden door Ostwald en Nernst in het leven geroepen, om, analoog met de reeds bestaande Physikalisch-Technische Reichsanstalt een Chemische Reichsanstalt op te richten. Het was vooral deze vereeniging, die door de groote Duitse chemische en aanverwante fabrieken sterk gesubsidieerd was geworden, niettegenstaande deze toch reeds een staf wetenschappelijk geschoold personeel bezaten. Hier werd blijkbaar het bezwaar gevoeld, dat de chemici en natuurkundigen van een fabriek zich vrijwel uitsluitend moeten bezighouden met onderzoekingen, die in onmiddellijk verband met haar industrie staan, terwijl de onderzoekingen van een dergelijk instituut zich op een algemeen terrein kunnen bewegen en hierdoor voor talrijke industrieën en ook voor de wetenschap van belang kunnen zijn.

In 1912 werd dan ook de afdeling chemie van het Kaiser-Wilhelm Institut geopend met Professor Haber, die zich thans ook in niet-vakkringen bekend heeft gemaakt door zijn procedé van synthetische salpeterbereiding, als directeur, terwijl enkele maanden geleden de afdeling natuurkunde geopend is geworden; behalve deze twee laboratoria, werd in 1914 te Mühlheim a.d. R. een „Institut für Kohlenforschung” geopend, dat vooral in deze „magere” jaren van groot belang voor de industrie geweest is.

Dezelfde overwegingen, die in Duitsland deze

¹⁾ J. H. van 't Hoff. De Ingenieur 26, 24, 1911.

instellingen in het leven riepen, deden sommige groot-industrieëlen besluiten een deel van hun reusachtig vermogen voor dergelijke laboratoria beschikbaar te stellen. We noemen hiervan onder méer het Carnegie-Institution te Washington, dat zich bezighoudt met uitsluitend wetenschappelijke onderzoekingen op plantkundig, embryologisch, geophysisch en aardmagnetisch gebied, het Institut Solvay, dat zoowel wetenschappelijke als technische onderzoekingen uitvoert, terwijl Alfred Nobel ook een fonds voor laboratoria bestemde, met bepaling, dat iedere twintig jaar er één gebouwd zou worden, zoodat thans de bekende chemicus Svante Arrhenius een laboratorium, hieruit gesticht, tot zijn beschikking heeft. Bovendien, wanneer we in het buitenland rondzien, kunnen we opmerken, dat een soort daar bestaande laboratoria hier te lande ten eenenmale ontbreekt, we bedoelen die, zooals de Physikalisch-Technische Reichsanstalt te Charlottenburg, het Materialen Prüfungsamt te Gross-Lichterfelde, het Bureau of Standards te Washington, enz.

De Technische Reichsanstalt werd, vooral op aandringen van den bekenden Werner von Siemens, opgericht, en houdt zich vooral bezig met de keuring van meetwerktuigen voor industrie en wetenschap, zooals thermometers, manometers, barometers, indicateurs, electriche meetwerktuigen, buretten, maatkolven, terwijl in samenhang hiermede onderzoekingen over voorkomende afwijkingen en eventuele verbeteringen gedaan worden. Gedurende haar bestaan heeft deze instelling er veel toe bijgedragen om de hoedanigheid van dergelijke meetwerktuigen te verbeteren en gelden dergelijke apparaten, voorzien van een „Prüfungsschein” der Reichsanstalt, ook hier te lande als zeer betrouwbaar. Het Materialen Prüfungsamt beweegt zich op een ander gebied; diens hoofdtaak is het onderzoek van allerlei materiaal en het vaststellen van keuringseischen, waaraan dit moet voldoen; hiertoe is het Prüfungsamt in talrijke afdelingen gesplitst, onder meer voor papier, inkt, rubber, ijzer en metaal, oliën en vetten, cement en ander bouwmaterialonderzoek. Het zou buiten het bestek van dit artikel vallen een overzicht te geven van het vele, dat door deze instellingen verricht is geworden; alleen is het wel de moeite waard te vermelden, dat de metalografie, die thans voor de ijzer- en metaalindustrie een machtige hulpwetenschap geworden is, naast de onderzoekingen van Osborne, Le Châtelier, buitengewoon veel verschuldigd is aan de professoren Heyn en Bauer, beiden aan het Prüfungsamt verbonden.

En thans bij ons te lande? Welke van dergelijke instellingen bezitten wij? Helaas geen enkele! Ten behoeve van den landbouw bestaan een aantal Rijkslandbouwproefstations, terwijl we sinds enkele jaren een Rijksproefstation en Voorlichtingsdienst ten bate der lederindustrie — te Waalwijk — en eenzelfde dienst voor de rubberindustrie¹⁾ bezitten, terwijl ook hier de nijverheidsconsulenten, wier taak in het bijzonder de voorlichting van de klein-nijverheid is, vermeld moeten worden. In 1902 werd een commissie benoemd, die advies moest geven over de oprichting van een Rijksstation voor physisch-technologisch onderzoek. De hoofdzaak van deze commissie was na te gaan de keuring en het onderzoek van meet-, weeg- en andere werktuigen, die hier te lande niet onder de IJkwet vallen (dit geschiedt in Duitsland door de Phys. Techn. Reichsanstalt). Het rapport dezer commissie werd eerst in Mei 1908 gepubliceerd²⁾ en sindsdien hoorde men van het geheele rapport niets meer! Niet alleen, dat keuring van diverse meetwerktuigen noodzakelijk is, ook op ander gebied is staatsonderzoek gewenscht, n.l. voor bouw materiaal. Immers hiervoor zal een onpartijdig onderzoek voor alle belanghebbende partijen zeer gewenscht zijn; thans is

¹⁾ Zie de beschrijving dezer inrichtingen in „Het Nederlandsch Fabrikkat” van Sept., Oct. en Dec. 1917.

²⁾ Voor het verslag der commissie zie Bijvoegsel Staatscourant 20 Mei 1908 No. 118; ook Ingenieur 23, 407, 1908.

hier te lande de keuring van bouw materiaal vrijwel uitsluitend in handen van één particulier onderzoeksbureau.

Maar, zou thans de vraag gesteld kunnen worden, zouden al deze inrichtingen hier te lande ook aanwezig moeten zijn? We gelooven dit niet, maar meenen, dat de instelling van een staatslaboratorium een vereischte is; de werkkring hiervan zou zich moeten uitstrekken tot de keuring en het vaststellen van normen van verschillende technische materialen, ijking van industriële en wetenschappelijke meetwerktuigen en het verrichten van onderzoekingen, die aanleiding kunnen geven tot verbetering van algemeene industriële procédés en kunnen leiden om waardelooze bijproducten renderend te maken. Wanneer men nagaat, dat het Koloniaal Instituut, dat in zijn Handelsmuseum een instelling heeft met de koloniën reeds een aanvang gemaakt heeft met de wetenschappelijke bevordering van industrie en nijverheid, door particulier initiatief in betrekkelijk korten tijd tot stand gekomen is, dan gelooven we, dat de oprichting van een dergelijk laboratorium, waarbij de Staat in de allereerste plaats de belanghebbende moet zijn, geen utopie te noemen zal zijn. Al meer dan eens werd opgewekt tot deze daden, maar zulke woorden gingen vrijwel steeds verloren gelijk de stem eens roepende in de woestijn. Slechts enkele, gedecentraliseerde, onderzoekingen van de hierboven bedoelde strekking, kunnen dan ook thans maar worden aangegeven.

Dezer dagen heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken een „Wetenschappelijke commissie van advies en onderzoek in het belang van Volkswelvaart en Weerbaarheid” ingesteld, terwijl echter nader overwogen zal worden of deze commissie na den vrede ook zal blijven voortbestaan. Wij hopen, dat zoodra deze commissie geconstitueerd is, door haar op de regeering de noodige aandrang uitgeoefend zal worden om zoo spoedig mogelijk tot de oprichting van een laboratorium als bovenbedoeld te komen, dat voor de krachtige ontwikkeling onzer industrie vereischt wordt. De regeering moge hierbij denken aan het Oud-Hollandsche gezegde: „De cost gaet voor de baet uyt.”

H. J. H.

VOORRADEN VAN GRAAN, RIJST, PEULVRUCHTEN, VEEVOEDER EN AARDAPPELEN HIER TE LANDE.

In de dezer dagen verschenen Memorie van Antwoord inzake het 130-miljoen credit geeft Minister Posthuma een overzicht van de voorraden, die op het oogenblik van de in hoofde dezes genoemde voornaamste levensmiddelen hier te lande aanwezig zijn.

De minister deelt mede, dat niet de wensch zekere geheimzinnigheid te betrachten hem tot dusver van het geven van een zoodanig overzicht weerhield, doch uitsluitend de overtuiging, dat eene opgave der voorraden alléén, zonder een daarmede gepaard gaande zeer nauwkeurige kennis omtrent aard, levenswijze en daarmede samenhangende behoefte van ons volk, tot eene geheel onjuiste gevolgtrekking leidt omtrent hetgeen die voorraden voor ons beteekenen.

Nu echter gegevens als bedoeld aan het buitenland verstrekt zijn moeten worden, bestaat er — aldus de Minister — uiteraard geen overwegend bezwaar meer tegen deze openbaar te maken. Dienovereenkomstig volgen hier eenige gegevens met betrekking tot die voedingsmiddelen, welke de Regeering door vordering onder directe betrouwbare contróle heeft, zoodat voor deze gegevens verantwoordelijkheid kan worden aanvaard, t. w.: graan, rijst, peulvruchten, veevoeder en aardappelen.

Het overzicht luidt:

„Wat de granen betreft, voor menschelijke voeding geschikt, kan worden vermeld, dat de voorraden aan buitenlandsch graan op 1 Januari 1918 waren als volgt:

Tarwe	77.889.000 K.G.
Meel	14.754.000 K.G.
Maïs	4.000.000 K.G.
Totaal	96.643.000 K.G.

Voor broodvoeding komen van onzen eigen oogst alleen in aanmerking tarwe en rogge. Van deze zullen naar raming verkregen worden dezelfde hoeveelheid als van den oogst 1916 verkregen zijn, t.w. 70.000.000 K.G. tarwe en 120.000.000 K.G. rogge; hierbij is er rekening mede gehouden, dat 10 pCt. van den oogst gereserveerd moet blijven voor zaaizaad en dat trots vordering, uitgebreide contróle en in uitzicht gestelde strenge straffen steeds zekere hoeveelheden worden achtergehouden, hetzij voor eigen gebruik, hetzij voor voeding aan het vee.

Van de bovengenoemde hoeveelheden van den inlandschen oogst 1917 zijn op 1 Januari 1918 aan de Regeering geleverd en verbruikt 23.500.000 K.G. tarwe en 80.000.000 K.G. rogge, zoodat nog te wachten zijn 46.500.000 K.G. tarwe en 40.000.000 K.G. rogge. In totaal zullen we dus, te rekenen van 1 Januari 1918 af, aan broodkoren kunnen beschikken over 183.143.000 K.G. Voor de broodvoeding van de burgerlijke en militaire bevolking zijn bij de tegenwoordige rantsoenering voor drie broodkaartijdvakken — 33 dagen — noodig circa 50.000.000 K.G. De aanwezige voorraad (96.643.000 K.G.) is dus niet voldoende om de broodvoorziening volgens het huidige rantsoen voort te zetten tot 1 Maart e.k., wanneer voor de bereiding van het brood uitsluitend graan gebezigd wordt, zooals feitelijk behoorde; rekent men de hoeveelheden tarwe en rogge, die nog te wachten zijn, mede, dan is de broodvoeding volgens de aangegeven wijze slechts tot het laatst van April gedekt.

Doordien voor de bereiding van brood niet alleen graan, doch ook aardappelmeel worden gebezigd, is het mogelijk de broodvoorziening langer te doen strekken dan hiervoren is aangegeven. Op 1 Januari 1918 kon beschikt worden over 30.000.000 K.G. aardappelmeel; deze stellen in staat de broodvoorziening tot omstreeks half Mei voort te zetten; verder dan tot dezen termijn is de voorziening niet verzekerd.

Blijft aanvoer van buitenlandsch graan achterwege, dan zal het bijgevolg noodig zijn het broodrantsoen opnieuw in te krimpen, indien wij den nieuwen oogst willen halen.

De ondergeteekende behoeft na het voorgaande nauwelijks te zeggen, hoezeer het vraagstuk der broodvoorziening dagelijks zijne volle zorg heeft.

Wat de overige granen, gerst en haver aangaat, die hoofdzakelijk voor veevoeder dienen, al worden de daartoe geschikte partijen ook gebezigd voor menschelijke voeding (gort en havermout) kan worden medegedeeld, dat hiervan aanwezig waren op 1 Januari 1918 aan buitenlandsche gerst en haver resp. 3.720.000 K.G. en 4.759.000 K.G., terwijl in eigen land vermoedelijk verbouwd zijn aan gerst 40.000.000 K.G. en aan haver 242.000.000 K.G. Van de hier genoemde hoeveelheden komen niet voor algemeen gebruik beschikbaar 10 pCt. zaaigoed, benevens de aan de verbouwers voor de voeding van den eigen vee-stapel gelaten partijen. Hoeveel dit laatste bedraagt, is nog niet door de veevoeder-bureaux opgegeven; naar schatting bedraagt zulks circa 250.000.000 K.G., waarbij inbegrepen zijn de veldboonen, van welke ten onzent circa 32.000.000 K.G. verbouwd zijn.

Van hetgeen beschikbaar komt, zal de intendance eene belangrijke hoeveelheid ontvangen, terwijl de rest wordt gebruikt voor gort-, havermout en gistfabricage, en deels voor de veevoederdistributie.

Gelijk uit het voorgaande valt af te leiden, zijn de beschikbaar komende hoeveelheden op verre na niet voldoende voor de behoefte. Per jaar toch is voor de gort- en gistfabricage noodig minstens 50.000.000 K.G. gerst; voor de havermoutfabricage minstens 15.000.000 K.G. haver; de gist- en koefabricage behoeven verder 30.000.000 K.G. rogge, terwijl voor de voeding van bedrijfsparden bij een behoorlijk rant-

soen maandelijks c.a. 15.000.000 K.G. haver vereischt worden.

Een en ander verklaart, waarom wegens gebrek aan veevoeder sedert geruimen tijd voor varkens, jong hoornvee en landbouwparden geen veevoeder gedistribueerd wordt en ook voor pluimvee niet dan uiterst karige hoeveelheden verstrekt zijn geworden.

Wat ander veevoeder (lijnkoeken en verdere krachtvoederkoeken) aangaat, kan worden medegedeeld, dat de voorraden daarvan eene voortgezette distributie op zeer matige schaal tot de a.s. weiperiode mogelijk doen achten. Op de basis der laatste distributie worden in de klei- en weidestroken maandelijks 10 K.G. en in de zandstroken 15 K.G. per koe verstrekt; een en ander vereischt per maand ca. 12.000.000 K.G.

Op 1 Januari 1918 waren aanwezig aan Amerikaanse lijnkoeken 36.444.000 K.G. en aan andere krachtvoederkoeken onder N. O. T.-verband 15.000.000 K.G., terwijl van de aan de Regeering geleverde inlandsche olieozaden vermoedelijk ca. 8.000.000 K.G. koeken zullen kunnen geslagen worden, zoodat in totaal beschikbaar is of zal komen ca. 60.000.000 K.G.

Wanneer deze hoeveelheid vervoerd is volgens het huidige rantsoen, is de weideperiode voor het vee angebroken.

De peulvruchtenoogst maakt het mogelijk bij behoud van een matig rantsoen de voorziening tot den aanstaanden oogst te doen geschieden. Het aanvankelijk vastgestelde rantsoen ten bedrage van 1 K.G. per 4 weken en per hoofd, vereischt in elke vierwekelijkse periode 6.500.000 K.G. erwten en boonen, hetgeen in verband met de slechte kwaliteit van de erwten, waaruit een belangrijk percentage moet worden geschoond, te hoog bleek. Derhalve is voor het derde tijdvak het rantsoen gehalveerd, hetgeen misschien voor een der volgende tijdvakken nogmaals zal moeten geschieden. De geraamde opbrengst bedraagt van stamboonen 30.000.000 K.G. (hierbij zijn niet inbegrepen z.g. veldboonen) en van erwten 56.000.000 K.G., waarin is begrepen ca. 10 pCt. zaaigoed en de hoeveelheden, welke voor menscheijk verbruik ongeschikt zijn en uitgeschoond moeten worden.

Aan rijst zijn nog aanwezig ca. 325.000 balen ad 100 K.G., waarvan 230.000 balen voor de Intendance.

Nog steeds zijn niet van alle burgemeesters opgaven ontvangen van de in hunne gemeente aanwezige voorraden aardappelen; op 10 Januari j.l. moesten nog omtrent een 50-tal gemeenten gegevens inkomen.

Volgens de door de burgemeesters verstrekte cijfers waren op 1 November j.l. in totaal aanwezig 1.084.512.194 K.G. aardappelen, d.i. ca. 15.000.000 H.L. In sommige der verstrekte opgaven waren kriel en zaaigoed inbegrepen, alsmede de voor eigen gebruik benodigde hoeveelheden.

Ondergeteekende merkt omtrent deze opgave op, dat zij hem onbegrijpelijk laag voorkomt. Hij is er van overtuigd, dat zeer vele verbouwers aanzienlijk kleinere hoeveelheden hebben vermeld, dan zij in werkelijkheid bezaten. Hij stelt zich voor om door middel van steekproeven na te gaan, of zijne overtuiging door de feiten gestaafd wordt.

Intusschen zal zelfs deze zeer kleine voorraad naar alle waarschijnlijkheid in staat stellen de distributie van aardappelen tot den nieuwen oogst (1 Juli) volgens het huidige rantsoen vol te houden.

De bovenbedoelde 15.000.000 H.L. stemmen overeen met ca. 108.000 wagons. Sedert 1 November zijn aan de gemeenten geleverd 10.000 wagons alsmede 11.000 wagons voor reserve, terwijl de militairen tot nu toe plm. 1800 wagons hebben verbruikt. Tot 1 Juli zullen, naar den maatstaf van 2000 wagons per week, nog benodigd zijn 38.000 wagons (25 weken, verminderd met 6 weken, waarvoor de reservevoorraad dient), terwijl tot meel zijn verwerkt 30.000 wagons. Dat maakt in totaal plm. 91.000 wagons, zoodat we theoretisch op 1 Juli e.k. nog de beschikking zullen hebben over plm. 17.000 wagons; welnu, op 20 Maart 1917 beschikten we slechts over 14.500 wagons om den oogst van dat jaar te halen.

Het zal wel overbodig zijn er de aandacht op te vestigen, dat de berekende 17.000 wagons wel niet op 1 Juli over zullen zijn: immers er zal verlies zijn door indroging, bederf enz. Maar daartegenover staat weer, dat de gemeenten vermoedelijk geen volle 2000 wagons per week zullen behoeven; de aanvankelijk tot dit bedrag opgegeven bestellingen zijn blijkbaar aan den hoogen kant geweest, zooda als hieruit is af te leiden, dat op dit oogenblik, boven de aanwezige reserve voor 6 weken, slechts voor 4000 wagons bestellingen zijn ingekomen om te voorzien in de behoefte tot 1 April e.k.

Een en ander samenvattend, valt te concluderen, dat hoogst vermoedelijk de aardappelvoorziening tot den nieuwen oogst verzekerd is, al zal dan ook een deel van de witvleezige soorten geconsumeerd moeten worden. Dit laatste zal niet noodig zijn, wanneer het in te stellen onderzoek inderdaad uitwijst, dat de landbouwers kleinere voorraden opgaven dan zij in werkelijkheid bezitten."

INDEX-CIJFERS.

De maand December bracht het index-cijfer weer 77 punten verder, hoofdzakelijk teweeggebracht door de eerste groep, granen en vleesch.

Hier volgt de gebruikelijke staat.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen index-cijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April "	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli "	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
Einde Juli "	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
" Aug. "	641	369	626	474	588	2698	122,6
" Sept. "	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
" Oct. "	656½	400½	560	458	657	2732	124,2
" Nov. "	683	407½	512	473	684½	2760	125,5
" Dec. "	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
" Jan. 1915	786	413	535	521	748	3003	136,5
" Febr. "	845	411	552½	561½	761	3131	142,3
" Mrt. "	840	427	597	644	797	3305	150,2
" April "	847	439½	594½	630	816	3327	151,2
" Mei "	893	437	583	600	814	3327	151,2
" Juni "	818	428	601	624	779	3250	147,7
" Juli "	838½	440½	603	625	774	3281	149,1
" Aug. "	841	438½	628	610½	778	3296	149,8
" Sept. "	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
" Oct. "	834	443½	681	631½	781	3371	153,2
" Nov. "	871½	444	691	667½	826	3500	159,1
" Dec. "	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
" Jan. 1916	946½	465	782½	761½	884½	3840	174,5
" Febr. "	983	520½	805½	801½	897½	4008	182,2
" Mrt. "	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
" April "	970½	511	794½	895	1019	4190	190,5
" Mei "	1024	529	805	942	1019	4319	196,3
" Juni "	989	520	794	895	1015	4213	191,5
" Juli "	961	525	797	881	1040	4204	191,1
" Aug. "	999½	531½	862	873	1086	4372	198,7
" Sept. "	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
" Oct. "	1124½	543	990½	850½	1087½	4596	208,7
" Nov. "	1177½	558	1091	850½	1102	4779	217,2
" Dec. "	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
" Jan. 1917	1310	561	1137	825½	1119½	4953	225,1
" Febr. "	1312½	581½	1189	829½	1159½	5072	230,5
" Mrt. "	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
" April "	1362	642	1240	842	1293	5379	244,5
" Mei "	1376½	648	1261½	839½	1286½	5412	246,0
" Juni "	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
" Juli "	1333½	607	1512	840	1296½	5589	254,4
" Aug. "	1342	670	1504½	830	1311½	5658	257,1
" Sept. "	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
" Oct. "	1226½	724	1575½	824	1351	5701	259,1
" Nov. "	1236½	679	1660½	848	1344	5768	262,2
" Dec. "	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	265,7

Meer dan de helft der stijging in de eerste groep vond zijn oorzaak in eene plotselinge rijzing in de noteering van rund- en schapenvleesch.

Bij de subsidiaire voedingsmiddelen was boter duurder, maar thee iets gemakkelijker. Amerikaanse katoen was bijzonder vast, terwijl garen en doek duidelijk rijzing vertoonden. De officieele ruwijzer-notering werd $\frac{1}{2}$ kroon verhoogd, de prijzen voor rails en stafijzer werden verminderd. Bij de diversen trok rubber 4 pence per pond aan, maar indigo viel 6 pence per pond.

Terugziende op het achter ons liggende jaar merkt de „Economist” bij zijn cijfers op: Het algemeene kenmerk was, dat in spijt van zich steeds uitbreidende interventie van de Overheid, met de bedoeling de prijsstijging te beperken, het algemeene prijspeil aanzienlijk opgekomen is. Dat zulks plaats zou grijpen begreep een ieder, die de economische positie van het land bestudeerde en als de bekende oorzaken kunnen nogmaals genoemd worden: inflatie, veroorzaakt door de financieele methodes der Regeering, gebrek aan scheepsruimte en het overplaatsen van enorme getallen arbeidskrachten uit productieve in inproductieve bedrijven. Niettemin was de stijging van het index-cijfer in 1917 minder groot dan in 1916, gelijk uit onderstaand staatje kan blijken.

	Vermeerdering Index-cijfer.	In %.
31 Juli—31 December 1914	235	9,1
31 December 1914—31 December 1915	834	29,8
31 December 1915—31 December 1916	1274	35,0
31 December 1916—31 December 1917	937	19,1

Sedert het begin van den oorlog is het index-cijfer dus 3280 punten opgelopen of 127,8 pCt. Hoe de verschillende groepen tot de stijging hebben bijgedragen vindt men in het navolgende overzicht:

I.C. op 31 Juli '14	Sedert in de tusschenliggende periode gestegen tot:				31 J. '14- 31 D. '17.	Geste- gen v.
	31 Dec. '14	31 Dec. '15	31 Dec. '16	31 Dec. '17		
Granen en vleesch	579	183	397	7 $\frac{1}{2}$	707 $\frac{1}{2}$	
Andere voedingsm.	352	62 $\frac{1}{2}$	31 $\frac{1}{2}$	107	133	334
Weefstoffen	618 $\frac{1}{2}$	107 $\frac{1}{2}$	222	393 $\frac{1}{2}$	560	1068
Delfstoffen	464 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$	235 $\frac{1}{2}$	112	15	375
Diversen	553	133 $\frac{1}{2}$	162	263 $\frac{1}{2}$	236 $\frac{1}{2}$	795 $\frac{1}{2}$
Totaal	2565	235	834	1273	937	3280

De cursieve cijfers geven daling aan.

De textielgroep vertoont merkwaardige wijzigingen, hoofdzakelijk teweeggebracht door het artikel katoen. Veroorzaakt door de prijsbepaling van overheidswege doet zich bij de groep granen en vleesch een opmerkelijke koerszwenking voor.

Kleinhandelsprijzen. De verhoudingscijfers van verbruiksartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke — zooals de lezer weet, thans nog slechts voor dezulke, waartomtrent in de verslagmaand en de daaraan voorafgaande door dezelfde coöperaties prijsopgaven werden verstrekt — door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende.

Artikelen	1913	1914	1915	1916	1e half- jaar 1917	Oct. 1917	Nov. 1917
Kaas (Leidsche) ..	140	139	160	180	207	246	247
Koffie	94	88	91	100	108	126	128
Margarine	127	99	102	110	118	123	125
Olie (boter)	94	97	130	149	194	300	308
„ (raap)	136	137	192	214	282	—	—
Stijfsel	103	107	130	157	243	—	—
Stroop	100	100	125	161	179	182	182
Suiker (basterd) ..	89	91	105	115	116	116	118
„ (melis)	85	89	98	102	103	103	103
Thee	112	113	116	119	125	117	117
Zout	80	80	90	90	100	100	130

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

AANTEKENINGEN.

Handelswetgeving. — Te 's-Gravenhage is 16 dezer de eerste vergadering van een commissie ter voorbereiding van een actie ter verkrijging van een herziening van onze verouderde handelswetgeving gehouden. Op verzoek van Prof. Mr. W. L. P. A. Molengraaff hadden de Kamers van Koophandel te Amsterdam en Rotterdam uit haar midden ieder drie leden voor deze samenkomst aangewezen, n.l. de heeren S. P. van Eeghen, E. Heldring, Abr. Muller, Mr. Dr. H. J. D. van Lier, Phs. van Ommeren Jr. en W. Westerman.

Verder waren uitgenoodigd de heeren Prof. Mr. F. A. Molster en Mr. S. Vissering, uit Amsterdam; Prof. Mr. G. Nauta en Dr. A. Plate, uit Rotterdam; de heeren A. G. Kröller en Mr. B. C. J. Loder, uit Den Haag, en Prof. Mr. A. S. Oppenheim, uit Leiden. Eenstemmig was men van gevoelen, dat het dringend noodzakelijk is, de hand aan den ploeg te slaan.

De vergadering besloot stappen te doen, ten einde te komen tot een Vereeniging met het doel, door alle wettige middelen een wijziging van de handelswetgeving te bevorderen.

Een uitnoodiging zal tot verschillende lichamen en vooraanstaande mannen in handel, nijverheid, verkeer en landbouw worden gericht om aan de oprichting van de vereeniging mede te werken.

Prijsstijging in het Transportbedrijf. — Aan de Memorie van Antwoord inzake beschikbaarstelling van levensmiddelen is een nota toegevoegd aangaande het Bureau Vervoer (onderafdeling van de afdeling Crisiszaken) waarin de onderstaande lijst, aangevende de verschillende prijsverhoogingen van de verbruiksartikelen voor de binnenvaart en het vervoer per as (sleeperij) tot September 1917 is opgenomen.

	1913	1916	1917	1913	% ver- hoogd sedert
Steenkolen	1000 K.G.	8,50	20,—	36,—	323
„ „	1000 „	8,50	20,—	55,— ²⁾	547
Machine-olie	100 „	10,—	62,—	140,—	1300
Cylinderolie	100 „	10,—	42,—	80,—	700
Petroleum	100 „	9,—	12,60	25,—	177
Vet en kalk	100 „	45,—	95,—	115,—	156
Consistentvet	100 „	19,—	55,—	90,—	374
Poetskatoen	100 „	30,—	51,—	65,—	116
Geteerd touw	100 „	62,—	120,—	220,—	255
Manilletouw	100 „	52,—	145,—	190,—	266
Pakking	100 „	115,—	200,—	325,—	183
Rubber-kleppen	100 „	600,—	750,—	750,—	25
Borstelwaren	— st.	40,—	60,—	70,—	75
Asbestplaat	100 K.G.	21,—	65,—	75,—	257
IJzer	100 „	10,—	25,—	45,—	350
Hout	per voet	15,—	30,—	55,—	267
Putsen	100 st.	75,—	105,—	175,—	133
Schoppen	100 „	95,—	130,—	250,—	163
Pakking ¹⁾	100 K.G.	45,—	120,—	300,—	567
Vetpakking ¹⁾	100 „	120,—	225,—	300,—	150
Asbestkoord	100 „	98,—	260,—	500,—	410
Asbestpakking	100 „	200,—	300,—	600,—	238
Zeep	100 „	16,—	30,—	45,—	181
Veriwaren	100 „	40,—	72,—	100,—	175
Vernissen	100 „	120,—	200,—	275,—	129
Staaldraad 2"	100 M.	28,—	50,—	140,—	400
„ 2 $\frac{1}{4}$ "	100 „	32,—	70,—	160,—	400
„ 1 $\frac{3}{4}$ "	100 „	24,—	42,—	115,—	370
Herculesdraad 2 $\frac{1}{2}$ " ..	100 „	40,—	56,—	185,—	362
„ 2 $\frac{3}{4}$ "	100 „	45,—	62,—	195,—	333
„ 3"	100 „	52,—	70,—	215,—	313
Roosterijzers	100 „	9,50	12,—	25,—	163
Hooi	100 K.G.	33,—	57,—	95,—	188

¹⁾ Zelfsmerende. ²⁾ October.

In dit verband brengen wij in herinnering, dat op pag 914 van no. 101 een gelijksoortig staatje voor de prijsverhoging in den oorlog, van bouwmaterialen gegeven is.

Scheepvaart na den oorlog. — In een bijdrage voor het nieuwjaarsnummer van „Fairplay”

laat het parlamentslid Runciman zich aldus uit: „Laten wij in Engeland niet gelooven, dat zoodra onze schepen van de requisitie door de overheid bevrijd zijn, alles weer op orde is. Wij zullen indringers vinden op tal van onze oude bedrijfsroutes. De Japanner heeft zijn slag geslagen in de Aziatische havens, vanwaar wij hem wel niet meer zullen verdringen. Hij werd niet getroffen door oorlogswinstbelastingen en gelimiteerde vrachten, zoodat zijn reservefondsen nu boordende vol zijn, wat hem de gelegenheid biedt zijn bezit te vermeerderen en den britschen concurrent het hoofd te bieden. Noorwegen, Zweden, Denemarken en Nederland hebben onmetelijke schatten opgehoopt, tienmaal meer dan wat britsche ondernemingen in den oorlog kunnen verdienen, en deze landen hebben daarmede hunne vloten kunnen vergrooten — met name het aantal schepen bestemd voor de trampvaart, waarin Engeland voor den oorlog de onbetwisten voorrang had. Amerika bouwt nu — of zal weldra bouwen — in koortsachtig tempo, millioenen tonnen vrachtbooten en deze zullen de amerikaansche vlag voeren wanneer de oorlog voorbij is. Daar dit land onze amerikaansche bevoorrading financiert — aldus de heer Runciman — en onze New-York koers op peil houdt met eigen geld, heeft Amerika de bevoegdheid ons zelfs de schepen te onthouden, die onze Regeering in de Vereenigde Staten kocht, in zoverre de betaling zal moeten verzekerd worden door de schatkist te Washington of den Federal Reserve Board. Hoe dit ook zij, Amerika zal in ieder geval in het bezit komen van een groote vrachtvloot, waarvan men den terugslag zal kunnen waarnemen aan de La Plata, in Brazilië, in de havens van Chili, Peru, China en in de Golf van Mexico, om van de Europeesche wateren nog maar niet eens te praten.” De beweringen van den heer Runciman, bijv. wat betreft de vermeerdering van onze vloot(?) laten wij natuurlijk geheel voor zijn rekening; het schijnt ons echter van belang te zijn er van kennis te nemen, hoe deze engelsche insider die, zooals men weet, een vooraanstaand man in het vrachtvaartbedrijf van zijn land is, over een en ander denkt.

BOEKAANKONDIGING.

F. Schoepp. Is het goud in waarde gedaald? P. Noordhoff. 1917. Groningen. 48 blz.

De schrijver, redacteur aan de „Nieuwe Financier en Kapitalist” geeft in een vlot geschreven betoog enkele beschouwingen over de in den titel vermelde vraag, die thans zooveel bezighoudt. De oorzaken der duurte worden gezien in een reeks van omstandigheden, alle aan den oorlogstoestand verbonden. Sterk opgevoerde belastingen rangschikt de schrijver onder deze omstandigheden. Over den invloed, dien de geldovervloed naar veler oordeel zou hebben uitgeoefend, is de schrijver eenigszins in twijfel. In ieder geval kan het doen verdwijnen van het overtollig ruilmiddel de vele primaire oorzaken der duurte niet wegnemen. Van de hoeveelheidstheorie, waaraan in dit verband enkele bladzijden worden gewijd, betuigt de schrijver zich geen aanhanger. Tenslotte de eigenlijke titelvraag. De conclusie van den schrijver is, dat, zoolang bij de groote massa het geloof in het goud niet aan het wankelen is gebracht en zoolang niet de regeeringen, die het goud als grondslag hunner muntstelsels kozen, den ban over dit metaal hebben uitgesproken, het niet denkbaar is, dat een waardedaling van het goud zou kunnen blijken.

Van „G. Dirkzwager M.zoon's Guide to the New-Waterway” verscheen de 44ste jaargang. Het boekje is voldoende ingeburgerd, dan dat het noodig zou zijn, te vertellen, wat men er in vinden kan. De gewijzigde signalen, aangevende den waterstand in den mond van den Nieuwen Waterweg en den ingang van het Noordzeekanaal, zooals deze in den loop van 1918 zullen worden ingevoerd, zijn in

het boekje te vinden. Het is een bedroevende gedachte, dat het verkeer, waaraan deze goedverzorgde gids bedoelt dienstig te zijn, door de tijdsomstandigheden nagenoeg heeft opgehouden te bestaan.

Achtereenvolgens ontvingen wij van de firma Arnold Gilissen & Co. het bekende overzicht over de laagste en hoogste koersen 1908—1917, hetwelk thans in tienden jaargang verschijnt; van de firma Gebr. Chabot een drietal graphische voorstellingen van de te Rotterdam genoteerde wisselkoersen voor pond sterling, mark en franc, sedert 1913 tot ultimo 1917, en van de Nederlandsche Handel-Maatschappij, Agentschap Rotterdam, graphische voorstellingen van de te Rotterdam genoteerde wisselkoersen op Zwitserland, Frankrijk, Duitschland, Oostenrijk, New York, Londen, Zweden, Noorwegen en Denemarken, gedurende het jaar 1917.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE BOUW VAN KLEINERE SCHEPEN.

De slotsom van het opstel van J. F. „De ontwikkeling van onze scheepsbouwrijverheid en de factoren die daarbij in het spel zijn,” (E.-S. B. van 9 Januari, bladz. 28 en 29), is: „Resumeerende, kan men zeggen, dat de Nederlandsche scheepsbouwers een tijdperk van grooten bloei tegemoet gaan, mits zij er op bedacht blijven, dat de tegenwoordige omstandigheden slechts van tijdelijken aard zijn en dat eenige jaren na den oorlog de concurrentiestrijd zeer zwaar zal blijken te zijn. Een eerste vereischte zal alsdan zijn, *grote schepen te bouwen in zeer korten tijd.*” De hieropvolgende slot-alinea, welke het materiaalvraagstuk aanroert, duidt in de eerste plaats het voorbehoud aan, waarmede „geresumeerd” kan worden. Het materiaalvraagstuk maakt, dat onze industrie vooreerst vrijwel in de lucht hangt en alle geld, dat er in gestoken wordt tot zeer speculatieve belegging maakt. Kan materiaal betrokken worden als voor den oorlog, dan komt alles wel terecht, in het tegenovergestelde geval zal de handicap wel te groot blijken, minstens totdat een Nederlandsch walswerk voldoende zal kunnen leveren. Het materiaalvraagstuk buiten beschouwing latende, kan ik er niet mee meegaan, dat het in het algemeen een eerste vereischte zal zijn, *grote schepen te bouwen*, hieronder verstaan schepen boven de 3000 ton D.W. Er zijn en worden in het buitenland zooveel werven ingericht voor groote schepen, dat in gewone vrachtruimte het tekort vrij spoedig zal zijn aangevuld en hierin overproductie komt. Daarna zullen weer de verliezen aan vracht- en passagiersschepen, mailbooten enz. worden aangevuld, waarbij onze groote werven, en de oudere in het buitenland, die hierin ervaren zijn, een voorsprong krijgen op de nieuw opgerichte standaard-scheepswerven. Van standaard- of seriebouw zal hierbij in het algemeen geen sprake meer zijn. Er zullen er m.i. dan ook, vooral in Amerika, een massa verdwijnen, die nu ook eigenlijk meer als montagewerkplaatsen zijn te beschouwen, waar de verschillende, door in het binnenland gelegen fabrieken geleverde onderdeelen, worden opgebouwd en aan elkaar geklonken.

De met de groote hoogoven- en walswerken of met groote reederijen verbonden werven zullen de andere wel er onder krijgen, zooals het tot nu in ongeveer alle andere bedrijven in de ijzer-industrie gegaan is. Nu is er juist voor de kleinere werven hier een lichtpunt, n.l., dat er in het buitenland aan de kleinere schepen, bijv. van 1000 en 2200 ton D.W., zooals er hier in het land veel gebouwd worden, en ook aan sleepbooten, schoeners, enz. minder aandacht wordt gewijd. Ook baggermateriaal, bijv., waarvan de bouw groote ervaring vereischt, zal na den oorlog wel weer gevraagd worden. Indien het mogelijk was,

en als er geen materiaalvraagstuk is, lijkt me dat zeer zeker wel te zullen gaan, hier de markt voor het door mij genoemde kleinere materiaal te houden, dan zal zeer waarschijnlijk blijken, dat deze kleinere bouw loonender zal zijn dan de groote bouw. In verband hiermede is het verschijnsel van den bouw voor eigen rekening, dus speculatieve bouw, zoo verblijdend.

Wanneer deze bouw door de werven zelf en enkele speculanten kan worden volgehouden, is het zeer wel mogelijk, dat het buitenland er aan gewoon raakt in de eerste plaats voor het kleinere materiaal hier te lande ter markt te komen en doordat dan steeds schepen met zeer korten levertermijn beschikbaar zullen zijn, kunnen andere werven hierdoor uit de markt gehouden worden. Een goedkope en regelmatige voortbrenging wordt hierdoor tevens ten zeerste bevorderd, bij deze grootte van schepen maakt het weinig verschil in kostprijs of men 3 of 4 stuks per jaar op 2 hellingen of 12 stuks op 3 of 4 hellingen bouwt. Er heeft zich hier te lande bijv. in 1000 en 2200 tonners reeds een soort standaard-type gevormd, alle werven bouwen met ongeveer geheel gelijke afmetingen en inrichting, zoowel voor romp als machine en ketels, lieren, enz. Wanneer het nog zoover te brengen was, dat vertegenwoordiging en verkoop in de verschillende reederij-centra coöperatief geschiedde, zoodat de werven niet door hun verschillende makelaars tegen elkaar uitgespeeld konden worden, dan zou men hier zeer sterk staan. Van dit standpunt beschouwd heeft het geenerlei zin onze scheepswerven in de richting van mededinging tegen de groote werven in het buitenland te dringen. Voor dit alles is het echter ook een der hoofdvereischten, dat door de Nederlandsche regeering, dus door de Schepen-Uitvoercommissie, aan het leveren aan het buitenland van kleinere schepen en ander materiaal, als door mij bedoeld, niets wordt in den weg gelegd, doch juist zooveel mogelijk wordt bevorderd. Het is in de eerste plaats van het grootste belang, dat hier in den nu volgende tijd steeds deze kleinere scheepsruimte in voldoende mate in korten tijd leverbaar is, om de markt hiervan in het land te krijgen en te behouden. Voor de uitbreiding onzer Nederlandsche handelsvloot, schuilt hierin geen gevaar, omdat voor ons eigen zeeverkeer in de groote vaart kleine schepen niet bruikbaar zijn en voor de groote en kleine kustvaart voldoende materiaal beschikbaar is. Verder is in aanmerking te nemen, dat:

1e. De meeste kleinere werven geen groote schepen kunnen bouwen, in geen geval het hierin tegen de groote ondernemingen kunnen opnemen, noch er zich aan zullen wagen.

2e. Het allerminst in het algemeen belang is, allé werven en machinefabrieken, die het maar eenigszins kunnen, tot groote uitbreiding te dwingen, waarvan op den duur geen behoorlijk rendement te wachten is en men zodoende een aantal topzware ondernemingen krijgt.

3e. Het evenmin verstandig zou zijn alle beschikbaar komende werkrachten in den scheeps- en den scheepsmachinebouw te leiden en daardoor ook in dit opzicht alles op één kaart te zetten. Bij groote uitbreiding van een aantal kleinere werven is het toch noodzakelijk hierop een zeer groot aantal nieuwe arbeiders aan het werk te zetten, per helling zouden toch minstens 2 schepen per jaar moeten worden gebouwd. Het is duidelijk, dat dit uitgesloten is, waar de werven op de tegenwoordige grootte bij onbelemmerde voortbrengingsmogelijkheid reeds tekort aan arbeiders hebben.

A. v. D.

13 Januari 1918.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van paarden. Blijkens mededeeling van den Minister van Landbouw wordt toestemming verleend tot uitvoer van 5000 voljarige paar-

den, terwijl op 26 October j.l. machtiging is verleend tot uitvoer van 17.000 anderhalfjarige paarden.

Samenstelling van regeeringsbloem en -meel. Met ingang van 15 dezer zal worden verstaan onder regeeringsbloem een mengsel van 60 pCt. tarwebloem en/of roggebloem, 30 pCt. aardappelmeel en 10 pCt. Amerikaansche bloem; en onder regeeringsmeel een mengsel van 70 pCt. ongebuild tarwemeel en/of roggemeel, 25 pCt. aardappelmeel en 5 pCt. gries en/of grind, met dien verstande, dat zich in het regeeringsmeel ten hoogste 35 pCt. roggemeel zal mogen bevinden.

Heffingen op bloem en granen. Eenige wijziging is gebracht in de heffing van een bedrag per 100 K.G. tarwe-, resp. Regeeringsbloem (thans bepaald op f 1,40) en per 100 K.G. van rogge afkomstige grondstof voor de bereiding van zoet roggebrood en koek, ter dekking van de kosten van het Centraal Broodkantoor.

Tarwe-waterbrood. Met ingang van 20 dezer is de maximumprijs voor tarwe-waterbrood vastgesteld op 35 ct. per K.G. of 9 ct. per 250 gram; voor brood, onder rabbinaal toezicht gebakken, zijn die prijzen resp. 37 en 9½ ct.

Cacao. Onder wijziging van de beschikking van 22 December j.l. is de maximum-groothandelprijs voor cacao, in origineele verpakking van den fabrikant, bepaald op f 3,35 per K.G.

Gemalen koffie. Aangezien blijkbaar soms gemalen koffie wordt afgeleverd, welke in meerdere of mindere mate vermengd is met gemalen gebrande eikels, heeft de Minister van Landbouw verboden gemalen koffie af te leveren, tenzij het malen in tegenwoordigheid van den koper der koffie is geschied.

Kunstmest. Volgens mededeeling van de Kunstmestcommissie kan op elke aangenomen bestelling voor kalizout 20 pCt. ten volle worden geleverd, echter met dien verstande, dat iedere besteller van die meststof 58 pCt. in den vorm van kalizout (20 pCt.) en 42 pCt. in den vorm van kainiet zal ontvangen. Voor bestellingen van patent-kali kan slechts 37 pCt. worden geleverd.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	October		November	
	1917	1916	1917	1916
<i>Staatsmijnen.</i>				
„Wilhelmina”....	50.340	38.599	48.581	36.880
„Emma”.....	51.111	41.305	46.959	39.446
Totaal....	101.451	79.904	95.540	76.326
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn..	44.634	31.934	43.620	32.549
Mijn Laura en Vereeniging.....	44.800	37.100	44.100	34.200
Oranje-Nassau mijnen.....	72.928 ⁵	59.133	67.497 ⁵	55.142
Mijn Willem Sophie.....	22.000	21.000	22.000	18.400
Totaal....	184.362 ⁵	149.167	177.217 ⁵	140.291
Totaal generaal	285.813 ⁵	229.071	272.757 ⁵	216.617

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: De productie gedurende de maand November 1917 bedroeg 13.056 ton minder dan in October 1917 en 56.140⁵ ton meer dan in November 1916. Voorts bedroeg de productie gedurende de maanden Januari t/m. November 1917 2.707.409⁵ ton tegen 2.357.430 ton in het overeenkomstig tijdvak van 1916, zoodat gedurende de eerste 11 maanden van 1917 de productie 349.979⁵ ton meer bedroeg dan in dezelfde maanden van het voorafgaande jaar.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 4 1/2 1 VII'15	Russ. Staatsbk. 6 27 VII'14
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 1/2 1 VII'15	N. Bk. v. Denem. 5 10 VII'15
{ Vrsch. in R.C. 5 1/2 19 VIII'14	Zweeds. R.ksbk 7 11 XII'17
Bk. van Engeland 5 5 IV'17	Zwits. Nat. Bk. 4 1/2 2 I'15
Duitsche Rijksbk. 5 23 XII'14	Bank v. Italië 5 10 I'18
Bk. van Frankrijk 5 20 VIII'14	F. Res. Bk. N.Y. 3 1/2-4 1/2 —
Oostenr. Hong. Bk. 5 10 IV'15	Javasche Bank 3 1/2 1 VIII'09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
19 Jan. '18	3	3 1/2	4 1/8	4-5/8	—	6 1/2
12-19 J. '18	3-3 1/4	3 1/2-4	4 1/2	4-5/8	—	4-6
7-12 „ '18	2 7/8-3 1/8	3-4	4	4-5/8	—	3 1/2-4
31 D.'7-5 J.'8	3 1/2-4 1/4	3 1/4-3 3/4	4 1/2-1/8	4-5/8	—	—
20 Jan. '17	1 1/2-1 1/2 ²⁾	—	5 1/16	4-5/8	—	1 3/4-2 ²⁾
17-22 J. '16	1 3/4-2	2-1/2	5 1/8-3/16	4 1/8-1/2	—	1 3/4-2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 18 Januari.
2) „ „ 19 „

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De omzetten op de wisselmarkt worden, met uitzondering van die in Mark en Oostenr. Kronen, van week tot week geringer. Als er dan nog ernstige storingen in het telegraaf en telefoonverkeer bijkomen, worden de zaken in de meeste wissels ongeveer tot nul gereduceerd. De afgelopen week waren dan ook de noteeringen voor bijna alle wissels herhaaldelijk vrijwel nominaal. Er heerschte een zeer flauwe stemming, daar voor bijna alle wissels meer of minder aanbod bestond en het totaal onmogelijk was door arbitrage iets te verwerken. Londen daalde bij aankomst van de mail van 11.01 tot circa 10.80. De volgende dagen was de stemming iets beter, circa 10.95, maar het slot was weder teruglopend. Voor zoover er in Parijs en New York iets omging, vond dit plaats op ongeveer pariteitskoersen met Londen. Mark en Oostenr. Kronen waren sterk aangeboden. Vooral uit de provincie kwam veel aanbod en hierdoor moedig geworden, liet ook de bekende baissespartij zich weder gelden. Toen de telegrafische gemeenschap Zaterdag iets beter was, keerde de stemming weder. Het gevolg was, dat de baissiers zich hals over kop moesten dekken en een van de grootste niet aan zijn verplichtingen kon voldoen. Skandinavisch en Zwitserland was eveneens zeer stil en de koersen toonden niet veel verandering. De handel in Petersburg heeft geheel opgehouden en ook Roebelnoten zijn veel minder in trek. De prijs voor de biljetten van Rs. 500 liep plotseling f 10 a f 12 terug, zonder dat koopers te vinden waren.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	St. Petersburg	New York
14 Jan. 1918 ..	10.95	40.40	45.50	29.60	40.—	2.30
15 „ 1918 ..	10.93 1/2	40.10	45.10	29.—	—	2.29 1/2
16 „ 1918 ..	10.89	39.90	44.35	28.25	—	2.29
17 „ 1918 ..	10.92 1/2	39.90	43.25	27.50	—	2.29 1/2
18 „ 1918 ..	10.95	40.—	41.65	25.85	—	2.30
19 „ 1918 ..	10.93	40.05	41.—	26.25	—	2.29 1/2
Laagste d. w. '1)	10.80	39.50	39.—	24.50	—	2.28 1/2
Hoogste „ „ '1)	11.01	40.50	45.80	29.80	—	2.31
12 Jan. 1918 ..	11.01	40.50	45.25	29.—	41.25	2.30 1/2
5 „ 1918 ..	11.12	41.15	46.60	30.90	42.50	2.33
Muntpariteit ..	12.10 1/2	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 1/2

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock-holm	Kopen-hagen	Chris-tiania	Zwitser-land	Spanje	Batavia
14 Jan. 1918	76.50	70.75	73.90	51.55	—	99 1/2-100 1/2
15 „ 1918	76.50	70.60	73.65	51.40	—	99 1/2-100 1/2
16 „ 1918	76.75	71.—	73.90	51.50	—	99 1/2-100 1/2
17 „ 1918	76.50	70.90	73.70	51.50	—	99 1/2-100 1/2
18 „ 1918	76.75	70.75	74.—	51.55	—	99 1/2-100 1/2
19 „ 1918	76.50	70.75	73.75	51.50	—	99 1/2-100 1/2
L'ste d. w. '1)	76.—	70.—	73.50	51.20	—	99 1/2
H'ste „ „ '1)	76.80	71.—	74.10	51.60	—	100 1/2
12 Jan. 1918	77.50	71.50	74.10	51.20	56.—	99 1/2-100 1/2
5 „ 1918	77.50	72.—	75.25	52.50	56.50	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen	Zicht Parijs	Zicht Berlijn	Zicht Amsterdam
19 Januari 1918	4.76.45	5.71.37	nom.	***
Laagste d. week..	4.76.45	5.70.25	—	***
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.73.—	—	***
12 Januari 1918	4.76.45	5.72.87	nom.	43 1/4 '1)
5 „ 1918	4.76.45	5.73.50	nom.	43 1/4
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

1) Noteering van 7 Januari.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	11 Dec. 1917	19 Dec. 1917	Tijdperk 19 Dec.—7 Jan. 1917/18		7 Jan. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 13/32	97 13/32
B. Aires	d.p.gd.pes.	54	54 1/2	51 1/2	54 1/2	52 1/2
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/5 1/32	1/5 1/32	1/5	1/5 1/16	1/5 1/32
Hongkong ...	id. p. \$	2/11 3/4	2/11 3/4	2/11 3/4	3/0 1/4	3/0 1/4
Lissabon	d.p.escudo	30 1/8	30	29 3/4	30 3/4	30 1/8
Madrid	Peset. p. £	19.66	19.83	19.49	19.85	19.51
Montevideo..	d.p.peso	61 3/4	63	60	63 1/2	60 1/2
Montreal ...	\$ per £	4.77 1/2	4.76 1/2	4.77 1/4	4.80 1/4	4.80
Petrograd ...	R. p. £ 10	352	376	346	375	366
R.d.Janeiro '1)	d.p.milr.	13 13/32	13 13/10	13 5/10	13 29/32	13 13/16
Rome	Lires p. £	39.72	39.65	39.55	40.30	40.20
Shanghai ...	sh/d.p.tael	4/2	4/3	4/3	4/5	4/5
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/16	2/4	2/4 5/32	2/4 1/16
Valparaiso '1)	d.p.pap.p.	14 13/32	14 17/32	14 1/32	14 19/32	14 11/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2	2/2	2/1 1/8	2/2 1/8	2/2

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen. te New York.

19 Jan. 1918.....	44 3/4	89 3/8
12 „ 1918.....	45 1/8 '1)	90 1/8
5 „ 1918.....	45 1/8 '2)	90 1/8
29 Dec. 1917.....	43 3/8	86 7/8
22 „ 1917.....	43 3/8 '3)	86 3/8
15 „ 1917.....	42 3/8	85 7/8
20 Jan. 1917.....	37	76 1/8
22 Jan. 1916.....	27 3/16	57 1/4
20 Juli 1914.....	24 13/16	54 1/8

1) Noteering van 11 Januari.

2) „ „ 7 „
3) „ „ 21 December.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Januari 1918.

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 62.958.729,78 B.-bk. „ 1.015.396,59 Ag.sch. „ 8 523.724,35 1/2	f 72.497.850,72 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. f	8.062.327,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—	8.062.327,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 58.305.335,42 1/2 B.-bk. „ 3.078.213,54 1/2 Ag.sch. „ 28.962.861,56 1/2	f 90.346.410,53 1/2
Op Effecten	f 87.595.410,53 1/2	—
Op Goederen en Spec. „	2.751.000,—	90.346.410,53 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.935.889,37
Munten Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 93.445.825,—	—
Muntmat., Goud	„ 614.541.898,93 1/2	—
	f 707.987.723,93 1/2	—
Munt, Zilver, enz.	„ 7.030.959,23 1/2	—
Muntmat., Zilver	„ —	715.018.683,17
Effecten	—	—
Bel. v. h. Res.fonds. id. van 1/5 v. h. kapit.	f 5.159.192,50 „ 3.822.939,62 1/2	8.982.132,12 1/2
Geb. en Meub. der Bank	—	1.465.000,—
Diverse rekeningen	—	65.163.516,12
	f 975.471.809,04 1/2	—

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 5.234.534,18 1/2	—
Bankbiljetten in omloop	„ 883.033.810,—	—
Bankassigatiën in omloop	„ 3.071.702,87 1/2	—
Rekening-Courant saldo's:	—	—
Van het Rijk	f —	—
Van anderen	„ 56.959.414,70 1/2	56.959.414,70 1/2
Diverse rekeningen	—	7.172.347,28
	f 975.471.809,04 1/2	—
Beschikbaar metaalsaldo	f 525.581.576,27	—
Op de basis van 1/5 metaaldekking	„ 336.968.590,76	—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.627.907.880,—	—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	5.768.843,01 1/2	—
Buitenlandsche wissels	103.850,—	—
Beleeningen	—	3.280.150,83 1/2
Goud	10.528.166,35	—
Zilver	97.504,09 1/2	—
Bankbiljetten	—	835.630,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	14.559.329,68 1/2	—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisbare schulden
19 Jan. 1918	707.988	7.031	883.034	60.031
12 „ 1918	697.459	6.933	883.869	45.127
5 „ 1918	697.181	6.940	895.174	45.968
29 Dec. 1917	698.233	7.028	890.273	57.200
22 „ 1917	698.663	7.001	866.538	52.454
15 „ 1917	694.417	6.946	865.867	41.949
8 „ 1917	699.508	6.836	867.659	53.834
1 „ 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
24 Nov. 1917	692.377	6.883	852.847	63.735
17 „ 1917	693.969	7.159	856.958	64.619
10 „ 1917	683.703	7.121	855.221	59.491
3 „ 1917	683.724	7.290	863.057	59.473
27 Oct. 1917	685.230	7.386	824.973	64.694
20 Jan. 1917	589.578	6.805	736.433	78.021
22 Jan. 1916	448.753	6.123	573.086	61.931
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekingspercentage
	Totaal	Hieraan Schalkistpromessen rechtstreeks			
19 Jan. 1918	72.498	47.000	90.346	525.582	76
12 „ 1918	66.729	39.000	93.627	517.764	75
5 „ 1918	72.738	40.000	103.235	515.063	75
29 Dec. 1917	81.819	49.000	107.448	514.916	74
22 „ 1917	69.985	52.000	92.809	520.993	77
15 „ 1917	67.837	52.000	88.423	518.913	77
8 „ 1917	60.520	47.000	94.314	521.142	76
1 „ 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
24 Nov. 1917	66.631	55.000	91.965	515.027	76
17 „ 1917	74.584	63.000	93.190	515.909	76
10 „ 1917	72.915	61.000	88.617	506.976	75
3 „ 1917	72.542	61.000	95.129	505.602	78
27 Oct. 1917	64.248	53.000	82.743	513.741	76
20 Jan. 1917	76.670	48.000	69.301	432.591	73
22 Jan. 1916	79.102	53.500	83.709	327.279	72
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	19 Jan. 1918	12 Jan. 1918
Aan schalkistpromessen..	f 183.280.000,—	f 175.280.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 47.000.000,—	„ 39.000.000,—
Aan schalkistbiljetten ..	„ 120.258.000,—	„ 120.268.000,—
Aan zilverbons ..	„ 27.805.079,—	„ 27.693.764,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisb. schulden
20 Oct. 1917	81.588	16.809	176.785	52.919
13 „ 1917	81.554	16.834	175.684	50.522
6 „ 1917	82.208	17.242	172.666	57.989
22 Sept. 1917	82.246	17.393	173.293	58.435
21 Oct. 1916	70.711	22.854	158.759	52.810
23 Oct. 1915	40.234	32.259	139.402	28.003
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Dekingspercentage
20 Oct. 1917	7.589	33.642	67.986	25.994	52.682	43
13 „ 1917	7.786	34.250	64.791	23.823	53.411	43
6 „ 1917	7.576	35.077	48.714	23.016	53.575	43
22 Sept. 1917	7.808	34.774	72.943	19.699	53.578	43
21 Oct. 1916	6.036	37.697	70.808	7.852	51.252	44
23 Oct. 1915	5.736	18.256	47.950	26.321	39.013	43
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
3 Nov. 1917	591	1.241	903	1.023	998
27 Oct. 1917	592	1.198	897	1.000	960
20 „ 1917	569	1.214	906	999	1.000
13 „ 1917	579	1.202	890	1.000	828
4 Nov. 1916	680	1.090	728	892	774
6 Nov. 1915	697	969	1.034	875	1.104
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
16 Jan. 1918	58.768	45.325	***	***	***
9 " 1918	59.079	45.703	211.830	28.500	187.129
2 " 1918	59.109	46.591	212.451	28.500	187.629
26 Dec. 1917	58.303	42.009	212.782	28.500	186.637
18 Jan. 1917	56.115	38.832	145.310	28.500	114.406
19 Jan. 1916	51.168	33.910	99.641	28.500	64.577
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-percentage 1)
16 Jan. '18	58.768	92.278	41.416	121.589	31.893	19,57
9 " '18	56.868	90.661	37.899	123.534	31.826	19,71
2 " '18	70.834	106.481	32.075	158.411	31.058	16,30
26 Dec. '17	58.337	94.889	45.944	124.161	30.844	18,56
18 Jan. '17	133.883	37.382	51.325	13.770	35.734	18,90
19 Jan. '16	32.839	109.725	59.474	100.782	35.708	22 1/4
22 Juli '14	11.005	33.833	13.735	42.185	29.297	52 1/2

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage 1)
15 Jan. 1918	2.519.787	2.406.926	1.269.374	11.043.946	34
7 " 1918	2.517.563	2.406.800	1.349.033	11.343.325	34
31 Dec. 1917	2.587.936	2.408.586	1.314.790	11.467.749	34
22 " 1917	2.569.373	2.405.992	1.166.811	11.026.037	34
13 Jan. 1917	2.549.574	2.522.261	271.988	7.726.844	35
15 Jan. 1916	2.488.360	2.450.226	661.726	6.380.774	49
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge-geven	In kas bij de Reichs-bank
15 Jan. 1918	12.813.584	6.599.182	7.490.200	1.256.100
7 " 1918	13.166.418	6.830.515	7.652.500	1.337.500
31 Dec. 1917	14.596.106	8.050.389	7.889.300	1.304.500
22 " 1917	12.618.156	6.635.153	7.373.700	1.154.500
13 Jan. 1917	8.614.515	3.917.497	3.248.100	260.100
15 Jan. 1916	5.360.661	1.836.779	1.706.000	621.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in millioenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed i/h but-tenland	Zil-ver	Schat-kistbil-jetten	Dis-conto's en beleen-ingen	Circu-latie	Rek. Cour-ant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 " '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 " '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.804	35	26	3.119	1.249	5.054	1.397
21 Juli '14	1.801	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
17 Jan. '18	5.359.127	2.037.108	245.872	901.703	12.850.000
10 " '18	5.357.516	2.037.108	246.109	869.739	12.700.000
3 " '18	5.355.517	2.037.108	246.878	810.331	12.700.000
27 Dec. '17	5.351.524	2.037.108	247.657	778.397	12.700.000
18 Jan. '17	5.110.248	—	285.466	821.430	8.000.000
20 Jan. '16	5.006.213	—	353.341	—	5.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleen-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	888.323	1.132.261	1.208.302	23.062.504	2.857.077	48.065
958.217	1.134.832	1.220.181	22.982.792	2.696.980	156.514	
810.331	1.137.679	1.220.629	22.789.123	2.777.721	336.604	
911.962	1.140.832	1.211.924	22.336.799	2.913.741	251.859	
686.049	1.327.163	1.274.398	17.179.190	2.264.545	84.769	
400.627	1.803.959	1.128.411	13.756.036	2.048.788	25.800	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Crt. saldi
17 Jan. '18	612.900	93.260	480.000	140.785	1.159.910	162.261
10 " '18	612.792	93.235	480.000	135.558	1.160.153	157.270
3 " '18	558.960	93.145	480.000	127.369	1.113.099	138.851
24 Dec. '17	549.069	92.995	480.000	122.355	1.113.835	123.872
18 Jan. '17	341.207	82.831	480.000	60.928	853.059	102.000
20 Jan. '16	178.503	48.038	480.000	54.150	604.493	155.006

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het but-tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
16 Nov. '17	1.584.328	641.326	52.500	52.525	972.585
9 " '17	1.573.377	627.750	52.500	52.208	932.512
3 " '17	1.546.075	613.750	52.500	50.744	881.001
26 Oct. '17	1.503.436	625.856	52.500	49.506	847.506
17 Nov. '16	674.103	239.841	—	16.580	238.670

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar- van Kapitaal	Dek-kings-percentage Deposito's 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
16 Nov. '17	681.719	1.960.747	66.691	65,7	65,9
9 " '17	691.155	1.687.068	65.345	70,8	67,3
3 " '17	689.977	1.764.056	64.291	68,6	69,7
26 Oct. '17	574.684	1.606.371	62.629	70,3	74,1
17 Nov. '16	117.493	647.425	55.704	76,7	100,5

1) Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VER. NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MIJ'S.

Voornaamste posten gemiddelden in duizenden dollars.

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
19 Jan. '18	737.560	3.928.930	34.060	4.071.550	66.270
12 " '18	738.200	3.887.840	34.080	4.090.840	69.260
5 " '18	724.110	3.794.030	34.050	4.129.940	71.620
15 Dec. '17	771.340	3.768.760	33.620	4.638.540	126.100
20 Jan. '17	796.970	3.695.050	28.700	3.427.420	186.960
22 Jan. '16	752.090	3.518.370	34.750	3.271.830	172.960
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 1)

1) Op basis van 25 pCt. van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 Januari 1918.

De verwarring in Rusland, die langzamerhand chaotische toestanden schept, houdt aan. Met betrekking tot de vredesonderhandelingen zijn deze ook reeds te constateeren, waar thans de Oekraïne zelfstandig tot het voeren van deze onderhandelingen heeft besloten en van plan schijnt, zich niet door de besluiten van Trotzky, Lenin, c.s. van het door haar gestelde doel te doen afleiden. Het is zelfs niet precies duidelijk te zeggen, als gevolg van de eenzijdig gekleurde verslagen, die ons omtrent de onderhandelingen bereiken, op welke wijze de verschillende deelen van Rusland ten slotte tot een overeenstemming met de Centrale mogendheden kunnen komen. Indien het voormalige Tsarenrijk uiteenvalt volgens de breuklijnen, die thans reeds aan te wijzen zijn, bestaat de mogelijkheid, dat één gedeelte een volledige vrede afsluit, terwijl een ander, hetzij ter handhaving zijner zelfstandigheid, hetzij ter doorvoering van socialistisch-communistische idealen, den strijd voortzet, nog verbitterder dan voorheen het geval was. Reeds thans komen summier berichten tot ons omtrent heftig verschil van meening tusschen de leidende persoonlijkheden en groepen in Rusland; klaarblijkelijk heeft zelfs de zoo lang verwachte Constituante hierin geen wijziging gebracht en heeft zij intengendeel het vuur van de onderlinge bestrijding te feller doen oplaaien.

Onder deze omstandigheden, die geen enkel perspectief toelaten, zelfs niet op zeer korten termijn, doen de mededeelingen omtrent de door het tegenwoordig Russisch bewind genomen maatregelen met betrekking tot de binnen- en buitenlandse schulden eenigszins vreemd aan. Op de internationale beurzen staat men er algemeen zeer sceptisch tegenover. De eerste berichten van ongeveer een maand geleden hebben een schok teweeggebracht, die echter niet verergerd werd door de elkaar opvolgende nieuwe besluiten en bevestigingen van oude berichten. Over het algemeen heeft men een afwachtende houding aangenomen, veroorzaakt door de onwillekeurig zich opdringende gedachte, dat dergelijke extreme besluiten vermoedelijk geen lang leven beschoren zou zijn. Ook in de afgelopen week heeft de telegrafische mededeeling, dat de volks-commissarissen in Rusland de voorloopige annuleering hebben goedgekeurd, slechts geringe uitwerking gehad, al beteekent het besluit, indien het gehandhaafd mocht worden, niet veel minder dan een financiële catastrofe. Uitgezonderd van annuleering toch zijn slechts de op korten termijn luidende schatkistbiljetten (vermoedelijk wijl zij voor een deel tot dekking der in omloop zijnde bankbiljetten dienen) en het bezit der kleine houders van binnenlandsche schuld tot een maximum van R. 10.000. Voor zoover het de binnenlandsche maatregelen betreft, moet worden afgewacht, of de bevolking in hare meerderheid de genomen besluiten goedkeurt; het dient echter te worden erkend, dat de kans hiertoe — vooropgezet natuurlijk, dat een extremistische regeering de landszaken blijft leiden — niet al te gering moet worden geacht. De binnenlandsche schulden toch zijn, vooral in verhouding tot de buitenlandse, betrekkelijk gering, mede dank zij de voortdurende uitgaven van bankbiljetten. Terwijl in andere industrieën de werktijd in de laatste maanden voortdurend werd ingekrompen, zijn de drukkerijen van bankbiljetten dag en nacht bezig en wordt de uiterste capaciteit van arbeiders en machines geëischt. Men taxeert deze biljetten-productie op 2 milliard roebel per maand en schat het in omloop zijnde bedrag thans op circa 23 milliard roebel. Daarnaast staan ongeveer 17 milliard aan binnenlandsche leeningen uit, een bedrag, ongetwijfeld nog aanzienlijk genoeg, om in brede kringen der bevolking sterk verzet tegen de annuleering te wekken. Doch dit verzet heeft men, als gezegd, trachten te coupeeren, door de geheele reeks van kleine bezitters schadeloos te stellen en door reeds thans te bepalen, dat de beleggingen der spaarbanken intact zullen blijven.

De houding ten opzichte van het buitenland hangt, zooals vanzelf spreekt, van geheel andere factoren af. Een voorname rol speelt hier de omstandigheid in welke mate de toekomstige Russische staten zich onafhankelijk kunnen maken van buitenlandse financiële hulp of wel op welke wijze zij andere kanalen dan de tot dusverre gebruikte kunnen vinden, waarlangs de benodigde nieuwe gelden kunnen worden aangevoerd. Het resultaat van den wereld-oorlog zal hiervoor beslissend zijn. Algemeen echter oordeelt men, dat het herboren Rusland buitenslandsch kapitaal zal behoeven en dat de nieuwe staten, of eventueel de te vormen statenbond in ieder geval tot een regeling van de oude schuld zullen moeten komen, alvorens één crediteur bereijf zou zijn tot het verstrekken van crediet en het is tengevolge van deze overweging, dat de stemming ten opzichte

van Russische fondsen op de internationale beurzen vrij kalm is te noemen; niettegenstaande het hier de belangen van duizenden treft. De geheele buitenlandsche schuld van Rusland toch kan geschat worden op 50 à 60 milliard francs, ongeveer verdeeld als volgt: Frankrijk 28 milliard, Engeland 12 milliard, Amerika 10 milliard (waarvoor het echter vermoedelijk Engelsche garanties bezit), Nederland 3 milliard, Duitschland 1½ milliard. Ook is het opmerkelijk, dat in Duitschland Russische staatsschulden hooger gewaardeerd worden, dan b.v. in Frankrijk, wijl men hoopt op een regeling dier schulden, als het tot het sluiten van een afzonderlijken vrede mocht komen.

De handel in deze fondsen ter beurze van Berlijn is echter vrij gering te noemen, evenals trouwens de omzetting in de overige afdelingen, zoowel die voor staatsfondsen als voor aandelen, binnen zeer enge grenzen zijn gebleven. Hiertoe heeft ontegenzeggelijk het tengevolge van het barre winterweer gestoorde telegrafisch en telefonisch verkeer sterk bijgedragen. Op sommige dagen was zelfs het postvervoer totaal in de war, zoodat ook schriftelijke orders uit de provincie met zeer groote vertraging binnenkwamen. Ook de onzekerheid betreffende de verhandelingen te Brest-Litovsk remde het zakenverkeer; groote kooplust was gedurende de gansche week niet op te merken, waartegenover echter ook geen aanbod van beteekenis werd gesteld. Tamelijk bewogen was alléén de afdeling voor aandelen in chemische fabrieken, hoewel hier een verdeelde tendenz de overhand had. Doorgaans vast waren Badische Aniline, Scheideanstalt, Holzverkohlung en Griesheim; daarentegen waren Höchstler in den aanvang der week eenigszins aangeboden, met een herstel aan het slot. Tegelijkertijd kon op den laatsten beursdag het claimrecht voor de nieuwe aandelen dezer onderneming een hooger prijs bedingen.

Te Weenen heeft de beurs in de achter ons liggende berichtperiode mede een ongeanimeerde stemming gehad. Dezelfde oorzaken als die te Berlijn golden ook hier, waarbij echter nog de toenemende ontevredenheid, vooral onder de arbeiders-bevolking, een onbehagelijken tendenz ter beurze in het leven riep. Op het gebied van het bankwezen echter en dat van de economische wapening voor de komende tijden heerscht in de Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie een levendiger stemming. Allerwege gaan de bankinstellingen tot uitbreiding van kapitaal en werkring over; een enkele blik op de reeds bekend gemaakte plannen doet zien in welke mate ook de dubbel-monarchie de beteekenis van het bankwezen heeft gevoeld en begrepen. Na de Bodenkredit-Anstalt en de Laenderbank komt thans de Oesterreichische Creditanstalt aan de beurt, die een uitgifte van Kr. 30.000.000 nieuwe aandelen zoo spoedig mogelijk na de algemeene vergadering, derhalve in de eerste dagen van Februari, zal doorvoeren. De Wiener Bankverein zal op 12 Februari a.s. een buitengewone algemeene vergadering bijeenroepen, waar zal worden voorgesteld eveneens tot een emissie van K. 30.000.000 over te gaan; het uitgegeven kapitaal wordt hierdoor op 180 miljoen Kronen gebracht. De Anglo-Oesterreichische Bank heeft nog niet het besluit tot uitbreiding van het thans Kr. 130.000.000 bedragende kapitaal genomen, doch men neemt aan, dat plannen te dien opzichte wel in bewerking zijn. Twee bankinstellingen, waarvan met zekerheid kan worden gezegd, dat zij thans niet tot kapitaalsuitbreiding zullen overgaan, zijn de Nieder-Oesterreichische Eskompte-Gesellschaft en de Union-Bank, die beiden hun aandeelenkapitaal derhalve op 100 miljoen Kronen houden. Daarentegen volgen wel eenige der kleinere banken het voorbeeld der grootere, o.a. de Verkeersbank, de Depositenbank, enz. Vooral de laatste heeft zich in de oorlogsjaren buitengewoon sterk ontwikkeld. Een jaar geleden bedroeg haar kapitaal slechts Kr. 40.000.000; een aanvraag tot verdubbeling werd toen door het ministerie van financiën slechts voor de helft toegestaan, zoodat het kapitaal op Mk. 60.000.000 werd gebracht. Thans is de directie voornemens de resterende Mk. 20.000.000 te emitteren. Deze snelle ontplooiing hangt samen met de uitbreiding van de arbeids-sfeer der instelling: het vorig jaar heeft zij een belangengemeenschap getroffen met de Ungarische Landes-Industriebank te Budapest, terwijl zij de contróle heeft verkregen over de Oesterreichische Maschinenbau A. G. Körting, de Zink-walzwerke Oderfurt, de Dzieditzer Montangewerkschaft, enz. Ook heeft zij reeds aansluiting gezocht bij sommige der „Grossbanken”, o.a. heeft zij in den laatsten tijd eenige zaken ondernomen in gemeenschap met de Creditanstalt en de Anglo-Oesterreichische Bank.

Het geheele beeld van ontwikkeling der banken in Oostenrijk-Hongarije, zooals het hier in zeer korte trekken is samengevat, geeft wel den indruk, dat ook daar te lande krachtige maatregelen worden genomen tot centralisatie van handel en industrie en tot een zich-weerbaar-maken

voor den economischen strijd, dien wij ongetwijfeld na den militairen tegemoet kunnen zien.

Hoewel het beeld der Zwitsersche beurzen hier ter plaatse niet vaak tot onderwerp van behandeling wordt gekozen (mede, omdat het directe verkeer, ook in normale tijden, zich slechts beperkt tot den handel in zeer enkele fondsen) zijn de gebeurtenissen op de geldmarkt van Zwitserland in de laatste weken belangrijk genoeg geweest, om thans eenige woorden daaraan te wijden. Naar men weet, is de achtste mobilisatieleening daar te lande juist volteekend en heeft zij het bedrag van 151½ miljoen francs opgebracht. De gezamenlijke bankinstellingen hadden een garantiesyndicaat gevormd voor Fr. 100.000.000, terwijl zij een optie voor nog bovendien Fr. 50.000.000 hadden verkregen, welke thans natuurlijk uitgeoefend is. Algemeen wordt dit resultaat als zeer gunstig beschouwd, omdat reeds tevoren in niet geringe mate door allerlei particuliere lichamen, zoowel als door verschillende gemeenten een krachtig beroep op de geldmarkt was gedaan en vooral wjl het hier de achtste leening van gelijke soort betrof. Bovendien waren tevoren zeer groote sommen besteed voor den terugkoop van Zwitsersche waarden, die van uit Frankrijk werden aangeboden. Men taxeert het totale Zwitsersche bezit in Fransche handen op ongeveer Fr. 1000 miljoen, waarvan men aanneemt, dat 15 pCt. gedurende de laatste maanden naar het land van oorsprong zijn teruggevloeid. Dat wil dus zeggen, dat circa Fr. 150.000.000 van Fransche bezitters zijn overgenomen, een bedrag, gelijk aan de geheele jongste mobilisatieleening. Voorts was de geldmarkt reeds niet in een bijzonder gunstige positie, in verband met de crediet-eischen, door de landen der Entente, zoowel als die der Centrale Mogendheden gesteld. Deze crediet-transacties beteekenen een kapitaalonttrekking op groote schaal; een denkbeeld hiervan kan men zich vormen, als men weet, dat met Duitschland een crediet-operatie ten bedrage van 180 miljoen francs is afgesloten, terwijl Frankrijk een maandelijksch crediet van Fr. 12½ miljoen, Engeland één van Fr. 10 miljoen en Italië één van Fr. 2½ miljoen heeft gevorderd.

Te L o n d e n was de stemming ter beurze in den aanvang der afgelopen week vrij kalm, om langzamerhand tot grooter levendigheid te geraken en in dezen tendenz de berichtperiode te verlaten. Staatsfondsen, vooral Russische en Scandinavische, waren sterk gezocht, de eerste vermoedelijk in verband met het feit, dat de Engelsche regeering nog steeds voortgaat de gelden, voor de couponbetalingen benodigd, ter beschikking der betaalkantoren te stellen. Daarentegen kon de Fransche rente zich nog steeds niet in de populariteit van het publiek verheugen; deze obligaties blijven voortdurend tot lagere prijzen aangeboden. Spoorwegwaarden waren prijshoudend; petroleumaandeelen daarentegen gedecideerd vast van toon.

Ter beurze vormde overigens de enkele dagen geleden opgerichte Engelsch-Amerikaansch-Fransche scheepvaartpool een punt van interessante bespreking. Zooals bekend, bestond vóór den oorlog een zeer nauwe aaneensluiting tusschen de Europeesche en de Amerikaanse reederijen, voornamelijk ten opzichte van het Noord-Amerikaansche landverhuizers- en overige passagiersverkeer. Deze oude „Atlantische Conferentie" had haar zetel in Jena en hield hare bijeenkomsten afwisselend te Keulen, Berlijn, Parijs en Londen. Van de thans opgerichte combinatie zijn de Hamburg-Amerika Linie, de Norddeutsche Lloyd en de Australo-Americana uitgesloten, zooals van zelf spreekt; eigenaardiger kan het worden genoemd, dat ook de Nederlandsche en Scandinavische ondernemingen niet tot de combinatie zijn toegetreden. Medeleden zijn de Cunard Line, White Star, Allan, Canadian Pacific, Anchor-Donaldson, Dominion, American Line en de Compagnie Générale Transatlantique. Het vermoeden ligt voor de hand, dat men, alvorens de neutrale reederijen tot deelname uit te noodigen, eerst de resultaten der aaneensluiting wil afwachten, daar deze toch geheel en al van de toestanden na het sluiten van den vrede afhangen. Gelukt het n.l. de beraamde economische plannen werkelijk ten uitvoer te brengen en b.v. de schepen der Centrale mogendheden van Southampton en Plymouth te weren, dan kan voor een combinatie als thans gevormd, wellicht levensvatbaarheid worden voorspeld; is het echter niet mogelijk tot een dergelijke uitsluiting over te gaan, dan zal te eeniger tijd een overeenkomst ook met de Duitsche en Oostenrijksche lijnen worden gesloten. Bovendien dient men af te wachten of het landverhuizersverkeer na den oorlog zoo spoedig weer de vlucht zal nemen, die het in de laatste jaren vóór den strijd had genomen. In ieder geval echter is het hoogst belangwekkend de wegen te beschouwen, waarlangs de verschillende takken van het verkeers- en bedrijfsleven zich gaan ontwikkelen, vooral

van die bedrijven, waarin ons land een niet te onderschatten aandeel heeft.

De beurs te New York van de afgelopen week geeft slechts weinig aanleiding tot opmerkingen. Het telegrafisch verkeer is nog niet zoodanig, dat de oorzaken van de verschillende fluctuaties dadelijk opgespoord en aangetoond kunnen worden; meerendeels blijft het bij een vermoeden. Bovendien waren de koersbewegingen, althans van de hoofdfondsen, van zeer beperkten aard. Alleen Marine-waarden vormden een uitzondering, wellicht in verband staande met de drastische bepalingen ten opzichte van bunkerkolenlevering aan neutrale bodems, waardoor van hoogerhand de concurrentie eenigszins verzacht wordt (al ligt dit dan ook niet in de bedoeling) en overigens als gevolg van de hernieuwde geruchten omtrent een regeling van het achterstallige dividend op de preferente aandelen der Marinetrust.

Te o n z e n t was de beurs op sommige dagen geheel aan zich zelve overgelaten, als gevolg van het onderbroken verkeer met de provincie. Een loome stemming was hiervan het gevolg, die echter niet zeer lang aanhield in verband met de hierna te releveeren factoren. De Nederlandsche staatsleening heeft gedurende de afgelopen week weder fractioneel gereageerd, hetgeen uitsluitend moet worden toegeschreven aan de onvoldoende classering der geplaatste stukken. De prolongatievoet toch heeft geen aanleiding tot eenigen teruggang gegeven en het verloop der overige beleggingsmarkt wijst uit, dat fondsen met hetzelfde rendement en vaak met een kleinere markt toch hooger in koers genoteerd zijn. Van buitenlandsche staatsfondsen hebben Russen bij hun dalende richting volhard, nu voorloopig de annuleering definitief is geworden. Oostenrijksche papieren waren in het midden der week sterk aangeboden in verband met de daling der „centrale" deviezen, doch konden weder een avance behalen, toen hier ter markt steunorders voor Marken en Kronen arriveerden, die, mede tengevolge van het gebrekkige telegrafische verkeer met het buitenland, enigen tijd waren uitgebleven. Japansche staatsobligaties bleven op vrijwel gelijke hoogte, echter met een zeer vasten ondertoon.

	15 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Schuld . . .	100 ¹ / ₁₆	100 ¹ / ₁₆	100 ¹ / ₁₆	
4 1/2 % „ „ „	1916 97 ⁷ / ₈	98 ⁹ / ₁₆	98 ⁹ / ₁₆	+ ⁵ / ₁₆
4 % „ „ „	1916 91	91	90 ⁹ / ₈	- ³ / ₈
3 1/2 % „ „ „	78 ⁷ / ₈	78 ¹ / ₄	78 ⁷ / ₈	
3 % „ „ „	69 ⁷ / ₈	69 ³ / ₄	68 ⁷ / ₈	- 1
2 1/2 % Cert. N. W. S.	59 ⁷ / ₈	59 ¹ / ₂	58 ⁹ / ₈	- 1 ¹ / ₄
5 % Oost-Indië 1915	100	100	99 ⁷ / ₈	- 1 ¹ / ₈
4 % Hongarije Goud	55	49 ¹ / ₈	52 ¹ / ₈	- 2 ⁷ / ₈
4 % Oostn. Kronenrente 45 ¹⁵ / ₁₆	43 ⁷ / ₈	45 ¹ / ₂	45 ¹ / ₂	- ³ / ₁₆
5 % Rusland 1906	31	30	26	- 5
4 1/2 % Iwangorod Dombro . .	35 ¹ / ₂	29	29	- 6 ¹ / ₂
4 % Rusland Cons. 1880 . .	27 ¹ / ₄	26 ³ / ₄	26 ¹ / ₂	- ³ / ₄
4 % Rusl. bij Hope & Co. . .	28	27 ⁹ / ₁₆	25 ¹ / ₈	- 2 ⁷ / ₈
4 1/2 % China Goud 1898 . .	61 ¹ / ₈	61 ¹ / ₈	61 ¹ / ₈	
4 % Japan 1899	65	65	65	
4 % Argentinië Buitenl. . .	63 ³ / ₄	64 ¹ / ₈	64 ¹ / ₂	+ ³ / ₄
5 % Brazilië 1895	62 ⁵ / ₈	62 ¹ / ₂	61 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₈

Op de locale markten hebben zich eenige markante feiten voorgedaan, die het aanvankelijk lustelooze aspect geheel wegnamen. De sterkste aandacht heeft hier getrokken de sensationele beweging op de petroleummarkt, speciaal in aandelen Orion, die Donderdag j.l. plotseling van 86 tot 102½ pCt. monteerden. In het begin liepen met betrekking tot deze zeer groote fluctuatie allerlei geruchten omtrent overname door een buitenlandsche groep en deze mededeelingen vonden dadelijk geloof, omdat nagenoeg hetzelfde eenige weken tevoren was geschied met de Internationaal Roemeensche. Later werd echter bekend, dat de Mij. was overgegaan tot ondershandsche plaatsing van 3 miljoen Lei aan nieuwe aandelen, welk bericht onmiddellijk een drukken invloed heeft uitgeoefend. Het is nog niet bekend, of deze nieuwe aandelen (die van „nieuw zegel" voorzien zijn) dooreenleverbaar met de oude stukken verklaard zullen worden. In aansluiting aan de opwaartsche beweging van aandelen Orion was de gansche petroleum-afdeeling zeer geanimeerd gestemd. De meeste fondsen moesten echter geheel of gedeeltelijk hun avance prijs geven, toen de reactie in het toonaangevende fonds intrad. Aandelen Internationaal Roemeensche hebben hun rijzing kunnen voortzetten en verlaten de week op ongeveer het hoogste punt. De handel in dit fonds is echter tot zeer kleine proporties ingekrompen; nu semi-officieel de bedragen van aflossing der aandelen, oprichtersbewijzen en inkomstobligaties bekend zijn gemaakt, is het fonds vrijwel discontopapier geworden en biedt het der speculatie slechts weinig aantrekkelijkheid.

	15 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	437 ³ / ₄	433 ¹ / ₄	427 ¹ / ₂	- 10 ¹ / ₄
" " " gem. Eig.	419 ³ / ₄	420	415	- 4 ³ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . .	351 ¹ / ₂	357	359	+ 7 ¹ / ₂
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. . .	204 ³ / ₄	200	199 ¹ / ₂	- 5 ¹ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij. . .	300 ³ / ₄	294 ¹ / ₂	290 ¹ / ₆	- 10 ⁵ / ₆
Java-China-Japan-Lijn	305	308 ¹ / ₄	307 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	199	198 ¹ / ₄	198 ¹ / ₄	- 3/4
Kon. Ned. Stoomboot-Mij. . . .	275 ¹ / ₂	270	269 ¹ / ₂	- 6
Kon. Paketvaart-Mij.	306 ³ / ₄	305	300 ¹ / ₄	- 6 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	404	404	404	
Nederl. Scheepvaart-Unie	270 ³ / ₄	274 ³ / ₄	279 ³ / ₄	+ 9
Nievelt Goudriaan	1340	1340	1340	
Rotterdamsche Lloyd	281 ¹ / ₂	288 ¹ / ₄	296 ¹ / ₂	+ 15
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg” . .	466	465	459	- 7
" " „Nederland”	276	280 ¹ / ₂	281	+ 5
" " „Noordzee”	308 ¹ / ₂	314	307 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄
" " „Oostzee”	470	470	470	

In verband met de opgewekte stemming in de hier behandelde afdeling waren ook de meeste der overige lokale markten levendig van toon. Dit gold voornamelijk de *scheepvaartmarkt*, waar het bericht van het goede onthaal, dat de nieuwe emissie van aandelen Gemeenschappelijk Eigendom der Holland-Amerika Lijn heeft gevonden, een gunstige impressie heeft veroorzaakt en waar mede het feit, dat de „Nieuw Amsterdam” eindelijk klaar tot vertrekken aan den Nieuwen Waterweg lag een stimulerende werking oefende. Geruchten omtrent zeer hooge inkomsten door verschillende ondernemingen gemaakt (o.a. de Indische Lijnen, de Hollandsche Stoomboot-Maatschappij) veroorzaakten ook goeden kooplust, terwijl aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie konden monteeren, nadat van verschillende kanten er op gewezen was, dat dit fonds ongemotiveerd lager noteerde dan het gemiddelde der, de Scheepvaart-Unie samenstellende, drie ondernemingen (Paketvaart, Rotterdamsche Lloyd en Mij. „Nederland”). Langzamerhand echter begon een onrustige stemming de overhand te nemen. Als eerste oorzaak trad op de mededeeling, dat een met de Paketvaart concurrerende Japansche Lijn was opgericht, zoodat zelfs een enkel moment voor aandelen Paketvaart geen aannemelijk bod kon worden verkregen. Toen de eerste schok voorbij was, begon men zich rekenschap te geven van het feit, dat de „Nieuw Amsterdam” nog steeds niet van Rotterdam was vertrokken en toen bij navrage bleek, dat omtrent de reden hiervan ter officieele plaatse geen opheldering werd verstrekt, nam de kooplust plotseling een einde. Vooral heden was dit duidelijk merkbaar; koersreacties van vijf en tien procent behoorden niet tot de uitzonderingen en de markt sloot op het laagste peil. Zoodat ter beurze vaker het geval is, ging deze teruggang gepaard met allerlei „on-dits”, waarvan de vertellers zelve vaak de waarheid in twijfel trokken en die wij hier dan ook niet zullen releveeren. Na het officieele slot was echter reeds eenige verbetering te bespeuren.

De overige lokale afdelingen geven slechts weinig aanleiding tot een dieper gaande bespreking. De mededeeling, dat weder een groote partij suiker aan Engeland was verkocht, had op de betrokken waarden geen enkele uitwerking, omdat de totale verkoopen toch nog verre ten achter blijven bij die van het vorig jaar en wij de prijs geen reden tot een optimistische stemming gaf. Aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank daarentegen konden eenigszins monteeren, terwijl voor de claims goede vraag blijft bestaan.

Tabakken en rubbers bleven ongeveer gelijk van toon; de omzetten zijn in deze afdelingen uiterst gering.

Op de *mijnmarkt* waren Maxwellwaarden vast gestemd in verband met de mededeeling, dat de maatschappij zal overgaan tot aflossing van het restant der uitstaande Prior Lien Bonds.

Van *diversen* noteerden aandelen der Exploitatie Maatschappij Scheveningen plotseling een tiental procenten hooger in prijs, terwijl ook aandelen der Bierbrouwerij 't Haantje gevraagd bleven in verband met gunstige taxaties omtrent de liquidatie-uitkomst.

	15 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	194 ³ / ₄	194	194	- 3/4
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand. . .	190 ³ / ₈	190 ³ / ₁₆	189 ¹ / ₄	- 1 ³ / ₈
Rotterd. Bankvereniging	151	151	150	- 1
Amst. Superfosfaatfabriek. . . .	163 ¹ / ₄	164 ¹ / ₂	166 ⁷ / ₈	+ 3 ³ / ₈
Van Berkel's Patent	162	164	168	+ 6
Insulinde Oliefabriek	233	233	233	
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand. . . .	108 ³ / ₄	108 ¹⁵ / ₁₆	108 ¹⁵ / ₁₆	+ 3/16
Ned. Scheepsbouw-Mij.	168	169 ¹ / ₂	170 ¹ / ₄	+ 2 ¹ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek. . . .	373	379 ³ / ₄	379 ³ / ₄	+ 6 ³ / ₄
R. S. Stokvis & Zonen	652 ¹ / ₂	650	625	- 27 ¹ / ₂

	15 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling.
Vereenigde Blikfabrieken	145	142 ¹ / ₂	142 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent. . . .	221	220	222	+ 1
Cultuur-Mij. d. Vorstenland. . . .	215	214	214	- 1
Handelsver. Amsterdam	449	440	445	- 4
Holl. Transatl. Handelsver.	171 ³ / ₄	170	169	- 2 ³ / ₄
Linde Teves & Stokvis	233	232 ¹ / ₂	235	+ 2
Van Nierop & Co's Handel-Mij. . . .	190	193 ¹ / ₂	193	+ 3
Tels & Co's Handel-Mij.	170	169	169	- 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	220 ³ / ₄	224	221	+ 1 ¹ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	548 ¹ / ₂	547 ¹ / ₂	548	- 1 ¹ / ₂
Orion Petroleum-Mij.	85 ¹ / ₈	104 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂	+ 11 ³ / ₈
Steaua Romanæ Petr.-Mij.	210	218 ¹ / ₄	214	+ 4
Amsterdam-Rubber-Mij.	233	235 ³ / ₈	234	+ 1
Nederl. Rubber-Mij.	130	131 ¹ / ₂	131 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Oost-Java-Rubber-Mij.	273 ³ / ₄	276	276	+ 2 ¹ / ₄
Deli-Maatschappij	531	527	527 ¹ / ₂	- 3 ¹ / ₂
Medan-Tabak-Maatschappij.	210	218 ¹ / ₂	221	+ 2
Senembah-Maatschappij	580	587 ¹ / ₂	585	+ 5

De *Amerikaansche markt* was meerendeels zeer stil. De beurstelegrammen komen thans wel vrij geregeld door, zij het met eenige vertraging, doch de uiterst geringe fluctuaties, vooral in vergelijking met die op de lokale afdelingen, geven der speculatie geen aanleiding zich juist deze markt tot object te kiezen, terwijl arbitrage nog steeds onmogelijk is.

	15 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	72 ¹⁵ / ₁₆	72 ⁷ / ₈	73 ¹ / ₂	+ 9/16
Anaconda Copper	142 ⁷ / ₈	142 ³ / ₈	142 ¹ / ₈	- 3/4
Un. States Steel Corp.	95 ³ / ₁₆	95 ¹ / ₂	94 ³ / ₈	- 1 ¹ / ₁₆
Atchison Topeka	90 ¹⁵ / ₁₆	90 ⁷ / ₈	91	+ 1/16
Southern Pacific	86 ¹⁵ / ₁₆	84 ¹⁵ / ₁₆	84 ¹⁵ / ₁₆	- 2
Union Pacific	127 ¹ / ₈	126 ¹ / ₈	125 ¹ / ₂	- 1 ³ / ₈
Int. Merc. Marineafgest.	29 ¹⁵ / ₁₆	30 ¹ / ₁₆	30 ³ / ₈	+ 7/16
" " " " prefs.	103	103 ³ / ₄	105 ¹ / ₂	+ 2 ³ / ₈

De *geldmarkt* blijft vrij ruim; prolongatie is gemakkelijk a 3³/₄ pCt. verkrijgbaar.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

22 Januari 1918.

De berichten, die ons omtrent markten, oogsten en verschepingen van graan bereiken, zijn tegenwoordig gewoonlijk wel een of twee weken oud, doch zij zijn volledig genoeg om ons een voldoende overzicht te geven van den loop der gebeurtenissen. Uit de berichten valt op te maken, dat de toestand er voor de graaninvoerende landen niet slechter op wordt, ofschoon ook van verbetering weinig te bespeuren valt. Allerwegen heerscht, zoodat van algemeene bekendheid is, een zekere ongerustheid omtrent de naaste toekomst, doch tot nog toe zijn de regeeringen de moeilijkheden vrij goed te boven gekomen, terwijl voor het restant van het tegenwoordige seizoen, dank zij verstrekkende bezuinigingsmaatregelen en krachtige pogingen tot uitbreiding van den aanvoer, geen gevaar voor al te groote tekorten schijnt te bestaan. Eene uitzondering daarop vormen de neutrale Europeesche landen, vooral ons land, Zwitserland en de Noorsche rijken, voor wie de naaste toekomst er nog steeds donker uitziet, zoolang niet de geallieerden en vooral de Vereenigde Staten van Amerika eene meer tegemoetkomende houding ten opzichte van de graanvoorziening tegenover hen aannemen.

In Amerika is de aanvoer van tarwe naar de markten weliswaar nog onbevredigend, doch de redenen daarvan liggen minder in gebrek aan tarwe, waarvan, de opbrengst van den oogst in aanmerking genomen, de toevoeren later des te grooter moeten worden, als wel in het gebrek aan spoorwegmateriaal en bovendien in het feit, dat speciaal het vervoer van mais het eerst wordt ter hand genomen, omdat van dit artikel een zoo groot percentage niet geschikt is om te worden bewaard. De kwaliteit der aanvoeren wordt trouwens den laatsten tijd merkbaar beter. In Canada ondervindt de tarveaanvoer minder bezwaren en deze is daar vrij bevredigend. De uitvoer van tarwe uit Noord-Amerika is in het einde van 1917 niet ten achter gebleven bij de verwachting, die men daarvan koesterde. Meer en meer vindt die volgens het Amerikaansche plan plaats in den vorm van meel. In Argentinië hebben de tarweprijzen den laatsten tijd vrij sterk gefluctueerd, waarschijnlijk in verband met den reeds in onze laatste weekberichten vermelden aankoop door de geallieerden in Argentinië van 2¹/₂ miljoen ton graan, grootendeels tarwe. De kwaliteit der nieuwe Argentijnsche tarwe schijnt zeer goed te zijn

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Jan.	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Jan.	Lijnzaad Febr.
19 Jan. '18	220 ²⁾	127 ^{3/8}	76 ^{3/8}	13,25	6,80	16,85
12 „ '18	220 ²⁾	127 ^{1/2}	80 ^{1/8} ⁴⁾	13,05	7,05	16,60
19 Jan. '17	188	101 ^{1/4} ⁰⁾	58 ^{3/8}	14,30	9,95 ⁵⁾	24,25
19 Jan. '16	130 ^{1/4}	79 ^{1/8} ⁰⁾	53 ^{1/8}	9,30 ⁴⁾	5,60 ⁰⁾	12,65 ⁴⁾
19 Jan. '15	143	78 ^{3/8} ⁰⁾	55 ^{7/8}	10,90	5,40 ⁰⁾	9,60
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ^{3/8} ¹⁾	36 ^{1/2} ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ offic. vastgestelde locoprijs
⁴⁾ per Januari ⁵⁾ per Februari ⁰⁾ per Mei

De noteringen van Buenos Ayres zijn van 4 Jan. 1918, 28 Dec. 1917, 19 Jan. 1917, 19 Jan. 1916 en 19 Jan. 1915.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	21 Jan. 1918	14 Jan. 1918	21 Jan. 1917
Tarwe	632,— ¹⁾	632,— ¹⁾	509,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	19,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad) ..	280,— ¹⁾	280,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13—19 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	13—19 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe.....	—	—	27.312	—	—	—	—	27.312
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais	—	—	29.741	—	—	22.778	—	52.519
Gerst	—	—	2.608	—	—	2.447	—	5.055
Haver	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	3.610	—	3.610
Lijnkoek.....	—	—	5.850	—	—	5.132	—	10.982
Tarwemeel	—	—	1.745	—	—	—	—	1.745

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Artikelen.	13—19 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	13—19 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe	1.605	11.879	33.116	—	—	—	11.879	33.116
Mais	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	114	—	—	—	—	114

en de aanvoeren in de havenplaatsen waren in December reeds van flinken omvang. Na de eerste pessimistische berichten over den zeer ongunstigen invloed, dien ontijdige vorst op de opbrengst heeft gehad, worden nu weder hogere oogstramingen gepubliceerd en wij lezen weder, dat een export-surplus van 4 miljoen ton tarwe in Argentinië beschikbaar zoude zijn. Misschien is ook deze berekening weder overdreven, doch de officieele raming heeft ons nog niet bereikt.

Veel aandacht wordt reeds gewijd aan de vooruitzichten voor het volgende seizoen. In Engeland is het weder in de eerste wintermaanden gunstig geweest, doch de uitbreiding der met voedings- en voederstoffen bezaaide oppervlakte is zeer veel kleiner dan men gehoopt had. Misschien kan in het voorjaar nog eenige verdere uitbreiding worden bereikt, doch verwezenlijking der in 1917 ontworpen groote plannen tot uitbreiding met 3 miljoen acres is uitgesloten. In de Vereenigde Staten zijn de berichten over de te velde staande wintertarwe miuder gunstig. Wel hebben regen en sneeuw veel goed gedaan in de Zuidelijke tarwestaten, waar gevreesd werd voor ernstige gevolgen van langdurige droogte, doch in andere streken zal waarschijnlijk de zeer strenge koude, gepaard met eene onvoldoende of geheel ontbrekende sneeuwbedekking meer dan de normale ieder jaar terugkerende schade wegens „winterkilling” hebben teweeggebracht.

De stand der wintertarwe in de Vereenigde Staten werd onlangs aangegeven met het zeer lage verhoudingscijfer van ruim 79, tegen 85 tot 89 in de voorafgaande jaren. Britsch-Indische berichten luiden zeer gunstig en zooals bekend is, blijft het Australische tarwe-overschot nog steeds zeer groot. Beweerd wordt, dat flinke hoeveelheden Australische tarwe tegenwoordig haar weg vinden naar de Noord-Amerikaansche Westkust, waardoor het Amerikaansche surplus overeenkomstig vergroot wordt. Cijfers zijn ons daarover echter niet bekend en van zeer grooten omvang zullen dus deze verscheping wel niet zijn.

In de Vereenigde Staten worden de bezuinigingsmaatregelen met kracht voortgezet. Ook daar wordt het tarwemeel met andere meelsoorten vermengd. Zoo begint ook op dit gebied de bevolking der Vereenigde Staten meer en meer den invloed van den oorlog te ondervinden. In Engeland is onlangs een begin gemaakt met het gebruik van aardappelmeel als grondstof voor brood.

De verscheping van haver uit Noord-Amerika blijft nog steeds groot en voorloopig is nog voldoende haver beschikbaar om die verscheping op den tegenwoordigen voet moge-

lijk te maken. Amerikaansche rogge wordt in den laatsten tijd in grootere hoeveelheden naar de geallieerden verscheept dan die landen vroeger gewoon waren. In Amerika wordt meer en meer aandacht aan deze graansoort gewijd, die gewoonlijk gelijkmatiger opbrengsten geeft dan tarwe en welke verbouw daarom wordt aangemoedigd.

De maïsprijzen in Argentinië blijven laag, hetgeen wijst op verderen regenval, waaraan nog steeds behoefte bestond. In den allerlaatsten tijd is trouwens weder eenige prijsverhoging te constateeren.

Lijnzaad is aan de Argentijnsche markten bij voortdurend vast, waarschijnlijk in verband met den aankoop door de geallieerden, waarvan een gedeelte uit lijnzaad bestaat. De Noord-Amerikaansche vraag wettigt, tezamen met dien aankoop voor de geallieerde landen, de overtuiging, dat voldoende export-vraag voor het Argentijnsche lijnzaad zal bestaan.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Uit de Memorie van Antwoord van Minister Posthuma op het voorloopig verslag betreffende het ontwerp, aangaande de beschikbaarstelling van levensmiddelen, enz. blijkt, hoezeer de voorraden van buitenlandsche granen in ons land zijn geslonken en hoezeer aanvulling daarvan broodnoodig is. Gemeld wordt, dat binnenkort eene beslissing van onze Regeering te verwachten is omtrent de voorstellen, gedaan door de geallieerde rijken en het is te hopen, dat daarvan hervatting van den aanvoer het gevolg zal zijn.

SUIKER.

De Nederlandsche Bietsuikervereeniging kon verleden week aan hare leden een 5e uitkeering doen, waardoor de tot dusver gedane uitbetalingen op f 24,30 per zak ruwe suiker gebracht worden. De verwerking van den oogst gaat weliswaar nog zeer langzaam, doch de productiecijfers zijn niet onbevredigend. De Duitse regeering heeft nog steeds geen prijzen voor de volgende campagne vastgesteld, doch het gerucht loopt dat de beetwortelprijs op Mk. 3,50 per 50 K.G. verhoogd zal worden. In Oostenrijk-Hongarije leidde de tweede rondvraag bij de fabrieken tot eene verlaging van de oogstraming met 29.050 tons. De raming bedraagt thans 668.250 tons tegen verleden jaar 935.000 tons. Voor Italië wordt de ditjarige productie met 100.000 tons opgegeven tegen 140.000 tons verleden jaar.

F. O. Licht's laatste opgave van de zichtbare voorraden is als volgt:

	1917	1916	1915
Duitsland) 1 Sept.	400.000*	250.000*	545.000*tons
Hamburg			
Oostenrijk 1 „	250.000*	305.000*	478.000* „
Frankr. 1 Spt. '16/'15/'14	39.012	58.525	141.454 „
Nederland 15 Dec.	123.206	115.226	115.900 „
België 1 Nov.	48.710	35.435	45.699 „
Engeland 1 „	259.929	135.699	195.267 „
Totaal Europa	1.120.857	899.885	1.521.320 tons
V.S.v.N.A. 15 Nov.	6.296	62.172	151.511 „
Cubahavens 14 „	26.578	97.279	119.268 „
Totaal.....	1.153.731	1.059.336	1.792.099 tons

* Raming.

Volgens telegrafische berichten uit Java bedroegen de Nov./Dec. afschepingen 4.800.000 picols. Voor November en December afzonderlijk zijn de cijfers in tons respectievelijk 169.000 en 122.000 tegen A^o. P^o. 158.000 en 121.000. De totale afschepingen van 1 Mei tot einde December worden hierdoor gebracht op ca. 950.000 tons, waaronder nog een klein restant oude oogst, tegen 1.250.000 tons in het voorafgaande jaar. Ruim de helft van den Javaoogst, groot 1.750.000 tons is nu afgescheept; de onverscheepte voorraad per ulto December wordt op 14 miljoen picols geraamd. Hiervan zijn ongeveer 6 miljoen pic. Superieur en 2 miljoen pic. No. 16 en h. overkocht in handen der Suiker-vereeninging, een betrekkelijk klein kwantum bij niet aangesloten fabrieken en het overblijvende is voor het grootste gedeelte naar overzee verkocht — wachtende op afscheepgelegenheid —, terwijl de rest behoort aan verschillende koopers op Java. Na de laatst plaats gehad hebbende afdoeningen hadden geene nieuwe verkoopen uit den ouden oogst plaats, daarentegen zijn groote partijen afgedaan uit den nieuwen oogst tot prijzen van f 9 1/2 voor Superieur en f 8.— voor No. 16 en h. De totale verkoopen uit den nieuwen oogst bedragen 1 1/2 miljoen picols en zijn waarschijnlijk terug te voeren op speculatie. De prijs steekt dan ook voor speculatieve koopers bijzonder voordeelig af bij de waarde op al de overige wereldmarkten, terwijl een eventuele vrede tot nivelleering der verschillende markten moet leiden.

De Cubaansche regeering heeft een besluit uitgevaardigd, dat de distributie van den geheelen suikeroogst overdraagt aan een internationaal comité, dat in samenwerking met de U. S. Food Administration zal handelen. Hierdoor zal waarschijnlijk de stabiliteit van de tegenwoordige prijzen op Cuba gewaarborgd worden.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1917	1916	1915
Ontv. der week tot 29 Dec. (nieuwe oogst)	23.636	17.368	37.000 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1917	58.804	34.964	84.071 „
Werkende fabrieken....	84	74	109 „
Exp. U.K. 1 Jan.-8 Dec.	787.965	524.313	367.580 „
„ Frankr. 1 „ 8	96.826	144.435	5.895 „

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Januari	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granulated fob.	
18 Jan. 1918....	f —	53/9	15/9	—	—
11 „ 1918....	„ —	53/9	—	—	—
18 Jan. 1917....	„ 22 1/2	47/1 1/2	—	—	5.27
18 Jan. 1916....	„ 23 29/32	40/6	20/3	21/1 1/2	4.58
21 Juli 1914....	„ 11 12/32	18/-	—	—	3.26

JAVA-KINABAST.

(Opgeve van het Kina-Bureau).

De unit-limite voor den verkoop der pharmaceutische basten voor de veiling van 24 Januari 1918 is vastgesteld op: 19,64 Cts. per 1/2 K.G.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, dd. 27 December 1917.

Amerikaansche katoen is sedert ons laatste bericht weer geregeld in prijs gestegen, terwijl speciaal de Januari-positie zeer sterk was. De stemming in Amerika is thans zeer bullish, vooral in verband met de kleine aandieningen. Bovendien biedt het Zuiden slechts zeer weinig aan, terwijl

de vraag van de industrie zeer goed blijft. Egyptische katoen is onveranderd.

De garenmarkt in Manchester is deze week slechts één dag open geweest en er zijn dan ook bijna geen zaken gedaan. De meeste fabrieken zijn deze week voor drie dagen en andere zelfs geheel gesloten. De hooge prijzen, die thans gevraagd worden, maken verkoopers dan ook huiverig en men koopt hoofdzakelijk slechts voor spoedige levering. Men verwacht dan ook geen verbetering voor het einde van dit jaar en bij de tegenwoordige prijzen en de onzekerheid van levering zijn ook de vooruitzichten voor het volgende jaar verre van rooskleurig.

De doekmarkt is zeer vast en de meeste fabrikanten weigeren nieuwe orders aan te nemen, daar zij reeds groote partijen verkocht hebben en in vele gevallen niet voor de a.s. herfst kunnen leveren. Bovendien hebben de feestdagen een kalmeerenden invloed op de markt gehad en men verwacht dan ook geen opleving voor het begin van de volgende maand.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands).

	18 Jan. '18	11 Jan. '18	4 Jan. '18	18 Jan. '17	18 Jan. '16
New York voor Middling..	31,75 c	32,60 c	33,25 c	17,35 c	12,50 c
New Orleans voor Middling	31,— c	31,75 c	30,63 c	17,13 c	12,13 c
Liverpool voor Good Middling	—	23,69 d ²⁾	23,63 d	10,83 d ¹⁾	8,27 d ¹⁾

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 4 Jan. '18	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	2055	3211	2641
„ Atlant. Havens	1537	1831	1681
Uitvoer naar Gr. Britannië	1303	1640	1019
„ „ 't Vasteland.	807	1591	1365
„ „ Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	4 Jan. '18	4 Jan. '17	4 Jan. '16
Amerik. havens.....	1325	1515	1770
Binnenland.....	1191	1318	1357
New York	147	143	322
New Orleans	365	490	431
Liverpool	454	868	829

¹⁾ Middling. ²⁾ 7 Jan.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

In de buitenlandsche markt geen verandering; prijzen stationnair. Er werden deze week aangevoerd circa 10.000 droge, drooggezouten Kaap en andere huiden, welke zoo spoedig mogelijk aan de markt zullen gebracht worden, en waarvoor, naar wij verwachten, veel kooplust zal bestaan.

Inlandsche huiden vast met geregelden verkoop. Voor kalfsvellen toont men eenigszins meer belangstelling. Looistoffen. Er werd circa 160 ton Mallet aangevoerd en er worden eerstdaags nog meer looistoffen verwacht.

WOL.

De heeren Dalgety & Co. publiceerden de volgende cijfers voor Engeland over de in- en uitvoeren van de koloniën en vreemde landen:

Jan./Nov.	Invoeren	Uitvoeren	In het land gebleven
1913..	2.226.458 Bn.	794.735 Bn.	1.431.723 Bn.
1914..	1.938.292 „	887.015 „	1.051.277 „
1915..	2.691.788 „	334.939 „	2.356.849 „
1916..	1.788.273 „	130.028 „	1.658.245 „
1917..	1.829.455 „	78.478 „	1.750.977 „

La Plata. Volgens de laatst ontvangen berichten is de marktpositie onzeker tengevolge van de verzendingsmoeilijkheden en de lokale werkstakingen.

De inkoopcommissies voor Italië en Frankrijk hebben met nog al veel animo de middelloort crossbred opgekocht. De dagelijkse verkoopen op de centrale markt te Buenos-Ayres beliepen eind November ongeveer 2000 balen bij gelijkmatige aanvoeren.

De werkelijke voorraad bedroeg ongeveer 10.000 balen.

Ongeveer 22 miljoen K.G. zijn sedert 1 Juli op de centrale markt ingevoerd tegen 29 miljoen K.G. gedurende dezelfde tijdruimte van het vorige jaar.

Sedert 1 November heft de republiek Uruguay een uitvoerrecht op wol van 4%; Argentinië heeft hieromtrent nog niets vastgesteld. Hieronder volgt een vergelijkende statistiek van de export uit Zuid-Amerika gedurende de laatste vijf jaren:

Land v. bestemming	1912/13	1913/14	1914/15	1915/16	1916/17
Vasteland v. Europa	327.000	314.504	180.610	148.445	101.198
Gr. Britt. en Ierland	77.000	46.083	77.982	33.055	35.708
Ver. St. van N.-Am.	29.000	45.301	117.576	162.410	270.447

Totaal.... 433.000 405.888 376.168 343.910 407.363

De afname der verzendingen naar het vasteland van Europa en naar Engeland en de groote toename naar Noord-Amerika is opvallend en toont duidelijk de veranderingen aan, door de wereldcrisis te wegegebracht.

COPRA.

Van dit artikel is er niets nieuws te vermelden.

Ceylon cif. Londen	31 December	1917	£ 46.-.-
" "	" 31	"	1916 £ 44.-.-
Manilla „Marseille	31	"	1917 £ 98.-.-
Ceylon „ "	" 31	"	1916 £ 49.-.-

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

12-19 Januari 1918..	nom.	} N.O.T.-condities.
19 Januari 1917..	f 47 ⁷ / ₈	
19 Januari 1916..	„ 39 ³ / ₈	
20-25 Juli 1914..	„ 28 ³ / ₄	

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
18 Jan. 1918..	nom.	110.-/-	289.-/-	30.10/-	52.-/-
11 „ 1918..	nom.	110.-/-	289.-/-	30.10/-	52.-/-
19 Jan. 1917..	nom.	130.-/-	189.5/-	30.10/-	51.10/-
21 Jan. 1916..	80/6	89.-/-	178.15/-	31.14/-	90.-/-
20 Juli 1914..	51.4/-	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHIEPVAART.

21 Januari 1918. De vrachtenmarkt bleef gedurende de laatste weken onveranderd vast gestemd. Van Noord-Amerika werd op de net charter betaald 250/- naar Engeland, 290/- naar de Westkust van Frankrijk en 375/- naar Italië. Van Zuid-Amerika werd een drietal kleine stoomschepen afgesloten voor lijnzaad naar Frankrijk tot 520/- per ton.

De hoogte, waarop vrachten voor onzijdige schepen van de Oost kunnen stijgen, schijnt onbegrensd te zijn. Een afdoening werd gemeld van een 5000 tonner van Calcutta naar Barcelona tot een vrachttijfer van 915/- per ton draagvermogen, waarmede alle vroegere records overschreden zijn.

Voor de kolenvaart op Frankrijk werd een aantal zeilvaartuigen gecharterd tot vrachten, afwisselend van 90/- tot 120/- per ton.

De Inter Allied Chartering Executive stelde time charter-vrachten vast, varieerend tusschen 41/6 voor groote booten (boven 6000 ton) tot 58/- voor kleine booten (tot 500 ton); molestverzekering zou voor bevrachters rekening zijn op basis van £ 30 à £ 50 per ton draagvermogen, naar gelang van ouderdom.

Japan plaatste den export van kolen onder regeerings-toezicht. Gedurende de laatste jaren werd gemiddeld 3.000.000 ton uitgevoerd, doch tengevolge van de groote levendigheid in de industrie, dreigt in het land zelf tekort aan kolen.

De kolenschaarschte in de Vereenigde Staten, waarop gedurende het laatste halfjaar in deze overzichten herhaaldelijk gewezen werd, schijnt in een acuut stadium gekomen te zijn. Er moet bij de tegenwoordige vraag per jaar 50.000.000 ton kolen te weinig gedolven worden.

Thans zijn meer bijzonderheden bekend over de nationale werven aan het Bristol Kanaal. Aanmaak van voldoende stalen platen en spanten heet verzekerd te zijn; de constructiewerkplaatsen en machinefabrieken in het binnenland zouden zooveel mogelijk het werk afmaken, zoodat de werven voornamelijk kunnen dienen om de schepen in elkaar te

zetten. Op de werven zullen ongeschoolde arbeiders en krijgsvangenen aan het werk gezet worden. Om laatstgenoemde reden werden de werven buiten de industrie- en scheepsbouwcentra opgericht.

De in Holland en Amerika werkeloos liggende Nederlandsche schepen zullen binnenkort weder in de vaart gebracht worden.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
14/19 Jan. 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
7/12 „ 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
15/20 Jan. 1917	—	—	f 17,—	24/-	—	130/-
17/22 Jan. 1916	—	—	„ 9,60	16/-	f 73,50	148/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijn- stullen)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
14/19 Jan. 1918.....	—	—	—	—
7/12 „ 1918.....	—	—	—	—
15/20 Jan. 1917.....	—	—	—	—
17/22 Jan. 1916.....	—	—	—	450(- ¹)
Juli 1914.....	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grteken- land Middles- bro'	Pott Middles- bro'
14/19 Jan. 1918.....	—	—	—	—
7/12 „ 1918.....	—	—	—	—
15/20 Jan. 1917.....	20/-	21/6	—	—
17/22 Jan. 1916.....	22/-	21/-	—	—
Juli 1914.....	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rotter	Rotter- dam	Cron- stadt
14/19 Jan. 1918	69/-	101/3	—	—	f 42,50	—
7/12 „ 1918	69/-	101/3	—	—	„ 42,50	—
15/20 Jan. 1917	34/-	—	80/-	60(- ¹)	—	—
17/22 Jan. 1916	fr 44,—	78/6	90/-	39/6	„ 5,50	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
14/19 Jan. 1918.....	275/-	500/-	—	200/-
7/12 „ 1918.....	275/-	500/-	—	200/-
15/20 Jan. 1917.....	—	270/-	—	—
17/22 Jan. 1916.....	125/-	170/-	170/-	125/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstullen per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 14 tot 21 Januari 1918.

De ongestadige weersgesteldheid was oorzaak, dat in de Ruhrhavens nog steeds niets werd verladen. De dooi is in het begin der laatste week voor goed ingetreden en heeft den Rijn en zijn zijrivieren buiten hunne oevers doen treden, zoodat op het oogenblik ongeveer de hoogste waterstand is bereikt en de vaart op den Rijn verboden is. Vrachtdiensten en sleeplootnoteringen hadden dientengevolge niet plaats.

Ook het vervoer van Rotterdam naar de Ruhrhavens stond nagenoeg geheel stop.

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kantoor: 20 NEWSKY PROSPECT
Telegramadres: NEDRUSBANK **PETROGRAD.**

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK, zoomede tot de heeren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

GEO. H. MCFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS

PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: D. BREEKLAND, Oldenzaal—Enschede

AANTEEKENBOEK VAN RIJKSBELASTINGEN

VERMOGENS-, RIJKSINKOMSTEN- EN PERSONEELE BELASTING

Zesde geheel verbeterde en bijgewerkte druk — Prijs f 1,—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SINGAPORE,
SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 30.000.000,—

Reserven f 14.800.000,—

FRANSCH-HOLLANDSCHE
OLIEFABRIEKEN

„CALVÉ-DELFT”

TE DELFT

ARTIKELEN:

Delftsche Slaolie

Arachide-olie

Sesam-olie

Soya-olie

Bakkers-olie

Plantenvet Delfia

Cocos-olie N. O. F.

Grondnotenkoeken en -meel

Sesamkoeken en -meel

Cocosmeel

„Internationale Bank”

voor Zakelijken Waarborg

TE GRONINGEN

Geeft 5% PANDBRIEVEN uit in stukken van
f 1000 en f 500 tegen den koers van 97%

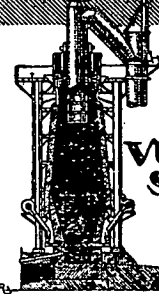
P. Clos & Leembruggen

LEIDEN

Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370

Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en MachinebreienCANOY-
HEERKENSHOOG-
VUURVASTE
STEENEN

VENLO

N.V. W. van Driel's
Stoomboot- en Transportondernemingen

ROTTERDAM

Reeders, Cargadoors, Expeditours, Zeebevrachtingsagenten

Telegramadres: FIAT.

Telefoonnummers: 1958, 1977, 1997.

Nijgh & Van Ditmar's
Uitgevers-MaatschappijWijnhaven 111-113 — Rotterdam
Telefoon 7841-7842-7843-7861

Bijkantoren:

Amsterdam - 's-Gravenhage - Haarlem

Belast zich met 't verzorgen van uit-
gaven en tijdschriften op elk gebied

VAN RIJN & CO

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

De Erven de Wed. J. van Nelle

ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken
Koffiebranderij - Theehandel

Accountantskantoor

James Polak

(Lid Ned. Acc. Verg.)

POSTHOORNSTEEG 7^B
ROTTERDAM.

DE FRIESCHE BANK

(Gebrs. Mispelblom Beijer 1853

— De Friesche Handelsbank 1873).

Gestort Kapitaal f 2.200.000,—

Reserve f 220.000,—

HOOFDKANTOREN TE LEEUWARDEN,
Nieuweweg No. 1 en Tweebaksmarkt No. 41,BIJKANTOREN TE: BOLSWARD, DOKKUM, DRACHTEN (R. K. ZIJLSTRA), FRANEKER (W. HEIJT), HARLINGEN,
HEERENVEEN, JOURE, SNEEK, STEENWIJK EN WOLVEGA.
ZITDAG TE LEMMER.

Koopt steeds incurante Friesche Gemeente- en Waterschaps-Obligatiën, enz.

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw
„FIJENOORD”
ROTTERDAMKruisers — Torpedobooten
OnderzeebootenMailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
BaggermateriaalMachine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

The Ph. van Ommeren Corporation of New York

42 BROADWAY

NEW YORK

belast zich met expeditie en verschepping van goederen van
Amerika naar Holland, Ned. Oost- en West-Indië
enz. enz. en desgewenscht ook met opdrachten van anderen aard
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIS EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIS

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

NAAMLoozE VEnnooTschAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf

ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Drie droogdokken met lichtvermogen tot 14000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

WERKSPoor, AMSTERDAM

Land- en Scheeps-Machines - Dieselmotoren
Installatiën voor Suikerfabrieken - Polderbemalingen
Rollend Spoorwegmateriëel - IJzerconstructiën